

Десь тут отець Серафим зістрибував із потяга, коли під'їжджав до Костополя

Оjciec Serafin Kaszuba we wspomnieniach wiernych

Отець Серафим Кашуба у спогадах парафіян

17 czerwca minęła 110. rocznica urodzin ojca Serafina Kaszuby, kapłana, który mimo prześladowań przez władze komunistyczne, pozostał wierny Bogu i swojemu powołaniu.

Na szczęście dziś możemy swobodnie wyznawać swoją wiarę i chodzić do kościoła, z wyjątkiem sytuacji, gdy musimy przetrwać niektóre ograniczenia z powodu pandemii COVID-19. W czasie kwarantanny trudno było się przyzwyczaić do nabożeństw online, ale modlić się nikt nam nie zabrania. A jak było wtedy, kiedy władze komunistyczne zamykały świątynie, prześladowały kapłanów, a modlitwę uważano za przestępstwo?

W trudnych powojennych czasach, gdy ludzie bali się przechowywać w domu modlitewniki i ikony, katolicy Równiejszczyzny jednak nie wyparli się wiary. Podtrzymywała ją pomagał ksiądz Serafin Kaszuba (1910-1977), który zrezygnował z wyjazdu do Polski, pozostając

w Związku Radzieckim, by służyć Bogu i ludziom.

Wcześniej mogłam tylko przeczytać o życiu ojca Serafina, którego heroiczność cnót została uznana dekretem papieża Franciszka w 2017 r. Na szczęście żyją jeszcze ci, którzy go znali i pamiętają. Są tacy wśród parafian kościoła Najświętszego Serca Pana Jezusa w Kostopolu. Udało mi się z nimi porozmawiać o kapłanie i jego wizytach w tym mieście.

Na początku lat 50. XX w. ojciec Serafin Kaszuba niósł posługę w Równem, Zdobunowie, Sarnach i Ostrogu, dojeżdżał również do Dubna i Korca. W Kostopolu nie było wówczas czynnego kościoła, więc miejscowi katolicy udawali się na nabożeństwa do Równego. Moi współpracownicy wspominali, że jeszcze

17 червня минула 110-та річниця від дня народження отця Серафима Кашуби, священника, який, попри переслідування комуністичної влади, був вірний Богу та своєму покликанню.

На щастя, сьогодні ми вільно можемо визнавати свою віру та ходити до храму, хіба що змушені пристосуватися до деяких обмежень з огляду на пандемію COVID-19. Під час карантину важко було призвичаїтися до богослужіння онлайн, але нам ніхто не забороняє молитися. А як було в ті часи, коли комуністична влада закривала храми, переслідувала священників, а молитву вважала злочином?

У тяжкі післявоєнні роки, коли люди боялися тримати вдома молитовники та ікони, католики Рівненщини все ж не відмовилися від віри. Підтримувати її допомагав отець Серафим Кашуба (1910-1977 рр.), який відмовився виїхати до Польщі й залишився в Радянському Союзі, щоб служити Богові й людям.

Про життя отця Серафима, героїчність чеснот котрого визнано декретом Папи Франциска у 2017 р., раніше мені доводилося лише читати. На щастя, ще живі ті, хто його знав і пам'ятає. Є такі й серед прихожан костелу Пресвятого Серця Ісуса в Костополі, з якими мені вдалося порозмовляти про священника та його приїзди до цього міста.

На початку 50-х рр. XX ст. отець Серафим Кашуба обслуговував костели в Рівному, Здобуніві, Сарнах та Острозі, доїжджав також до Дубна та Корця. У Костополі тоді не було чинного костелу, тож місцеві католики їздили на богослужіння до Рівного. Мої співрозмовники згадували, як вони ще дітьми бували на месах у рівненському костелі Святого Антонія зі своїми мамами.

Волинську землю
не оминула жодна епідемія

Wołyńskiej ziemi
nie oszczędziła żadna epidemia

сторінка 4

Архів у Луцьку
оцифровує документи КДБ

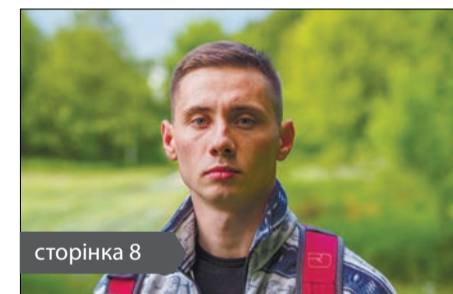
Archiwum w Łucku
digitalizuje teczki KGB

сторінка 7

Я – харцер
загону «Волинь»

Jestem harcerzem
Hufca «Wołyń»

сторінка 8

Серед похованих у Биківні –
волинські стрільці

Wśród pochowanych w Bykowni
są wołyńscy strzelcy

сторінка 10

Таємничі абакани
Магдалени Абаканович

Tajemnicze abakany Magdaleny
Abakanowicz

сторінка 14

Zostanie wyremontowana droga wzdłuż ukraińsko-polskiej granicy

Відремонтують дорогу вздовж українсько-польського кордону

W tym roku planuje się wyremontowanie drogi samochodowej Adamczuki–Zalesie w rejonie szackim.

Цього року заплановано відремонтувати автомобільну дорогу Адамчуки–Залісся у Шацькому районі.

Jak podaje Wydział Polityki Informacyjnej i Transformacji Cyfrowej Wołyńskiej Obwodowej Administracji Państwowej, trasa zostanie wyremontowana w ramach Programu Prezydenta Ukrainy «Wielka Budowa», przewidzianego ok. 80 mln hrywien na 11-kilometrowy odcinek drogi. Dokumentacja projektowa i kosztorysowa już została przygotowana, prace remontowe rozpoczną się po zakończeniu wszystkich procedur, jakich wymaga prawo ukraińskie.

Droga Adamczuki–Zalesie biegnie wzdłuż ukraińsko-polskiej granicy – od wsi Starowojtowe do Szacka. Poza odcinkiem wzdłuż granicy może zostać wyremontowana również droga prowadząca przez wieś, istnieje bowiem możliwość zgłoszenia kolejnych propozycji naprawy dróg w ramach prezydenckiego programu oraz uzyskania na nie dofinansowania.

Co roku w ramach Europejskich Dni Dobrosąsiedztwa na granicy między Polską a Ukrainą uruchamia się czasowe przejście graniczne Adamczuki–Zbereże na Bugu dla pieszych i rowerzystów. Celem Dni Dobrosąsiedztwa jest

m.in. zbliżenie wspólnoty ukraińskiej i polskiej, rozwój współpracy transgranicznej oraz promocja zapotrzebowania na stałe przejście graniczne Adamczuki–Zbereże.

Fot. Wydział Polityki Informacyjnej i Transformacji Cyfrowej Wołyńskiej Obwodowej Administracji Państwowej

MW

Як повідомляє управління інформаційної політики та цифрової трансформації Волинської облдержадміністрації, трасу відремонтують у рамках програми президента «Велике будівництво», відповідно до якої на ремонт відрізка дороги протяжністю 11 км передбачено близько 80 млн грн. Уже виготовлено проектно-кошторисну документацію, а до робіт приступлять,

як завершаться всі процедури, передбачені законодавством.

Нагадаємо, дорога Адамчуки–Залісся пролягає вздовж українсько-польського кордону і веде від села Старовойтове до селища Шацьк. Не виключено, що, окрім відрізка вздовж кордону, відремонтують теж шлях, що проходить через населені пункти, оскільки це є можливість подати додатковий перелік доріг із готовою проектно-кошторисною документацією та залучити додаткове фінансування в рамках президентської програми.

Відзначимо, що щороку в рамках Європейських днів добросусідства між Польщею та Україною діє тимчасовий пункт перетину кордону Адамчуки–Збереже на річці Буг для пішого та велосипедного руху. Мета днів добросусідства – зблизити українську та польську громади, розвивати трансграничну співпрацю та просувати ініціативу облаштування постійного пункту пропуску Адамчуки–Збереже.

Фото управління інформаційної політики та цифрової трансформації Волинської ОДА

ВМ

Archeolodzy badają mury okężne Łuckiego Zamku

Археологи досліджують окольную стіну Луцького замку

Archeolodzy wspólnie ze studentami Wydziału Historii Wschodnioeuropejskiego Uniwersytetu Narodowego im. Łesi Ukrainki badają mury zamku w Łucku. Jak podaje telewizja UA: Wołyń wyczyścili już ponad 30 m muru.

Wykopiska są prowadzone przez Ochronną Służbę Archeologiczną Ukrainy, wołyńskich archeologów, naukowców z Państwowego Rezerwatu Historycznego w Łucku oraz z Uniwersytetu imienia Łesi Ukrainki. Pomaga im 10 studentów mających doświadczenie w podobnych projektach.

Wiktor Bajuk, archeolog, wicedyrektor Państwowego Rezerwatu Historycznego, powiedział, że w trakcie prac znaleziono fragmenty XV-wiecznych murów, łuki i platformy obronne z XV wieku. «Oczyszczamy pierwotny fundament fragmentu muru otaczającego miasto. Jeszcze niedawno był tu zaśmiecony ziemny nasyp z pozostałościami cegły i ziemi. Opracowaliśmy już granice obwarowań okólnego miasta, zobaczyliśmy, gdzie się znajdowały i jak zostały wykonane. Ponadto odkryliśmy nieznanne dotychczas fragmenty murów» – poinformował archeolog.

Po oczyszczeniu murów archeolodzy wraz z architektami i naukowcami planują przywrócić im pierwotny wygląd. Obecnie fotografują wykopiska, robią szkice oraz przygotowują sprawozdanie.

Z kolei podczas odnawiania Wieży Czartoryskich pod jej cokołem odkryto wcześniej nieznanne podziemne sale, które mogły być wykorzystywane jako zbrojownie, oraz pozostałości naczyń.

Renowacja zabytków trwa w ramach projektu «Nowe życie starego miasta: rewitalizacja zabytków dziedzictwa historycznego i kulturalnego w Łucku i Lublinie» realizowanego wspólnie w ramach Programu Polska–Białoruś–Ukraina 2014–2020.

MW

Археологи разом зі студентами історичного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки досліджують мур Луцького замку. Вже розчистили понад 30 м окольної стіни. Про це йдеться в сюжеті UA: Волинь.

Розкопки проводять Охоронна археологічна служба України, волинські археологи, науковці Державного історико-культурного заповідника в Луцьку й СНУ імені Лесі Українки. Їм допомагають 10 студентів, які мають досвід участі в подібних проектах.

Як розповів археолог, заступник директора Державного історико-культурного заповідника Віктор Баяк, під час робіт виявили старовинну цегляну кладку, арки та оборонні майданчики XV століття. «Ми працюємо на розчистці первісного фундаменту залишків стіни окольного міста. Ще недавно тут був засмічений самосівом земляний насип із залишками цегли, ґрунту. Ми вже відпрацювали трасу окольного міста, побачили де вона проходить і з чого зроблена. Окрім того, ми відкрили досі невідомі елементи її мурування», – сказав археолог.

Після остаточної розчистки стін археологи разом з архітекторами та науковцями планують відновити первісний вигляд муру. Для цього фотографують розкопки, роблять креслення та готують звіт про знахідки.

У свою чергу, під час робіт із реконструкції вежі Чарторийських дослідники виявили під цокольним поверхом споруди підземні кімнати, які могли слугувати зброярнями, а там – рештки посуду.

Відзначимо, що відновлення історичних об'єктів відбувається в рамках проекту «Нове життя старого міста: ревіталізація пам'яток історико-культурної спадщини Луцька та Любліна», який міста спільно реалізують у межах програми «Польща–Білорусь–Україна 2014–2020».

ВМ

Informacja wołyńska Волинська інформація

Według danych z 17 czerwca w obwodzie wołyńskim potwierdzono 1554 przypadków zachorowania na COVID-19, 45 pacjentów zmarło, 460 – wyzdrowiało.

.....

Станом на 17 червня у Волинській області зафіксовано 1554 випадків захворювання на COVID-19. 45 людей померли, 460 – одужали.

Ze względu na pogorszenie sytuacji epidemicznej związanej z rozprzestrzenianiem się koronawirusa w społecznościach lokalnych Zabrody i Welymce zaostrzono kwarantannę. Wcześniej wprowadzono kontrolę przy wjeździe do Włodzimierza Wołyńskiego, Kiwerc, Rzeczycy w rejonie ratnowskim, oraz w Ołyce w rejonie kiwerekim.

.....

У зв'язку з погіршенням епідеміологічної ситуації, викликаной поширенням коронавірусу, карантин посилили на території Забродівської та Величеської ОТГ. Раніше карантинні пости встановили в містах Володимирі-Волинському, Ківерцях, селі Річиці Ратнівського району та селищі Олиці Ківерцівського району.

Mieszkańcy Łucka uczestniczyli w akcji «Czystość 2020», w ramach której posprzątało już 18 miejsc.

.....

Лучани долучилися до загальноміської акції «Чистоліто 2020», в рамках якої розчистили вже 18 локацій.

Sezon kąpielowy na Jeziorach Szackich na razie oficjalnie nie został rozpoczęty, ale ośrodki wypoczynkowe już przyjmują gości.

.....

Купальний сезон на Шацьких озерах поки офіційно не розпочато, однак бази відпочинку вже приймають відвідувачів.

W obwodzie wołyńskim tylko 2 wirusologów w laboratorium Wołyńskiego Obwodowego Centrum Laboratoryjnego robi badania w celu wykrywania koronawirusa metodą PCR.

.....

У Волинській області лише два вірусологи лабораторії Волинського обласного лабораторного центру проводять тести на виявлення коронавірусу методом ПЛР.

Архівум в Łuckу публикує документи КГБ

ДАВО оприлюднює документи КДБ

Od 16 marca Archiwum Państwowe Obwodu Wołyńskiego (ДАВО), w związku z zapobieganiem rozprzestrzenianiu się COVID-19, wprowadziło szereg ograniczeń, w tym cofnęło indywidualne wizyty obywateli oraz obsługiwanie klientów w czytelnici. Nie oznacza to jednak, że działalność archiwum została zawieszona. Kancelaria udziela odpowiedzi na wnioski obywateli oraz urzędów drogą pocztową i elektroniczną, trwają też prace nad digitalizacją archiwaliów.

W sumie w Archiwum Państwowym Obwodu Wołyńskiego jest 4879 zespołów archiwalnych, w których przechowywanych jest ponad 1 milion 200 tysięcy archiwaliów. Wśród zbiorów dokumentów są takie, które przez długi czas były utajnione, a dostęp do nich prawie niemożliwy. Jednym z niedostępnych był zespół 4666 pt. «Komitet Bezpieczeństwa Państwowego (КГБ) przy Radzie Ministrów Ukraińskiej SRR w obwodzie wołyńskim, m. Łuck, obwodu wołyńskiego».

W 1992 r. były sporządzone spisy spraw tego zespołu: spis nr 1 – spraw filtracyjnych stałego przechowywania obywateli Wołynia wywiezionych do Niemiec oraz innych krajów do pracy przymusowej podczas II wojny światowej oraz spis nr 2 – archiwalnych spraw karnych organów pozasadowych 1939 r.– 1953 r.

Zgodnie z ustawą Ukrainy z dnia 9 kwietnia 2015 r. «W sprawie dostępu do archiwów organów represyjnych totalitarnego reżimu komunistycznego z lat 1917–1991» państwo gwarantuje każdemu prawo do bezpłatnego dostępu do informacji archiwalnych organów represyjnych. Wdrażając to prawo pod koniec maja Archiwum Państwowe Obwodu Wołyńskiego opublikowało na swojej stronie internetowej pierwsze sto archiwalnych spraw karnych organów pozasadowych z zespołu nr 4666 z lat 1939–1953. 10 czerwca kolejne 50 teczek pojawiło się w domenie publicznej. Liczba ta stale rośnie, ponieważ ciągle dodawane są nowe sprawy.

Lista nazwisk osób, których teczkę zostały udostępnione w maju przez ДАВО, została przetłumaczona na polski przez zespół genealogów «GoForetime – genealogical research in Eastern Europe».

Według słów Lubow Koć, szefowej działu informacji i korzystania z dokumentów Narodowego Funduszu Archiwalnego w Archiwum Państwowym Obwodu Wołyńskiego, prace nad digitalizacją dokumentów w ДАВО trwają od dawna.

«Digitalizację dokumentów prowadzimy z kilku powodów. Przede wszystkim kopie dokumentu należy utworzyć w celu przechowywania oryginału; dalej – ważna jest łatwość użycia, ponieważ badacze mogą otrzymać kopie dokumentów. Kolejny powód to rozwój technologii informatycznych: w ten sposób zapewniamy użytkownikom zdalny dostęp do informacji archiwalnych» – wyjaśniła Lubow Koć.

Сканування документів odbywa się na urządzeniach, w które ДАВО zostało wyposażone jeszcze w 2013 r. Jest to dość pracochłonny proces, ponieważ sprawy karne są czasami dość obszerne, szczególnie grupowe. Na przykład sprawa Leonarda Baranowskiego, Mikołaja Leszczyńskiego, Karola Nementowskiego, Juliana Pryjmy, Mikołaja Rakuckiego z 1939 r. ma 329 stron, sprawa z 1945 r. rodziny Jakowa, Darii i Rostysława Wojciechowskich zajmuje dwa tomy, łącznie 498 stron, sprawa z 1949 r. czterech braci Borysa, Igora, Gleba i Piotra Lenartowiczów – 700 stron.

«Prace będą kontynuowane. Faktycznie jesteśmy na początkowym etapie. Najpierw zdigitalizowaliśmy i opublikowaliśmy opisy w celu ułatwienia publicznego dostępu. Dokonano tego, by poinformować mieszkańców Wołynia – lokalnych historyków, naukowców badających temat represji, a także członków rodzin represjonowanych o istnieniu materiałów poszczególnych spraw. Teraz stopniowo digitalizujemy dokumenty» – kontynuowała specjalistka archiwum.

Łącznie, zgodnie z opisem archiwalnych spraw karnych organów pozasadowych z lat 1939–1953, w tym zespole są 3802 sprawy. Kolejne 415 – w dodatkowym opisie, sporządzonym w 2000 r. Lista ta obejmuje sprawy z lat: 1920, 1928, 1937–1942, 1944–1951, 1956, 1957.

Jak powiedziała Lubow Koć, digitalizacja spraw karnych odbywa się bez przestrzegania kolejności chronologicznej lub alfabetycznej: «Skanujemy i publikujemy sprawy w Internecie w kolejności, w jakiej są one odzwierciedlone w opisie, wcześniej sporządzonym przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa Ukrainy».

Teczki spraw są digitalizowane w całości, bez żadnych wyjątków, w tym strony tytułowe i arkusze końcowe.

«Prawo ustanowiło okres jednego roku dla członków rodzin represjonowanych lub samych represjonowanych w celu ewentualnego ograniczenia korzystania z ich spraw przez okres następujących 25 lat. W ciągu ustalonego roku do ДАВО nie wpłynęły takie wnioski, możemy więc umieścić absolutnie wszystkie sprawy w domenie publicznej» – powiedziała szefowa działu.

159 zeskanowanych i opublikowanych na ten moment spraw pochodzi z lat 1944–1950. Wśród nich jest wiele dotyczących żołnierzy UPA i ich rodzin. Znaczącą część stanowią także kryminalne sprawy Polaków. Głównie oskarżenia przeciwko nim to agitacja antyrządowa oraz agitacja przeciwko tymczasowemu Polskiemu Komitetowi Wyzwolenia Narodowego, udział, zwłaszcza zbrojny, w polskich organizacjach nacjonalistycznych. Niewielka liczba spraw – zarówno polskich, jak i ukraińskich – dotyczy zarzutów kolaboracji z Niemcami podczas II wojny światowej. Zdarzają się również sprawy przedstawicieli innych narodowości, którzy wpadli w szpony «najbardziej humanitarnego rządu na świecie».

Fakt publikacji kolejnych kilkudziesięciu archiwalnych teczek może nie wydawać się dla niektórych znaczącym wydarzeniem, ale... «Ten, kto nie zna swojej przeszłości, nie jest godny swojej przyszłości», wszyscy znają to zdanie Maksyma Rylskiego, ukraińskiego poety polskiego pochodzenia. Bez względu na to, jak to zdanie jest oklepane, nie można odmówić mu prawdziwości.

Ponad cztery tysiące spraw archiwalnych to około pięć tysięcy ludzkich losów. Niewątpliwie znaczna część materiałów w tych teczkach jest wciąż nieznaną rodzinom tych, którzy ucierpieli z rąk totalitarnego reżimu sowieckiego. A teraz są dostępne.

Tekst i foto: Anatol OLIKH

Із 16 березня Державний архів Волинської області у зв'язку із запобіганням поширенню COVID-19 запровадив низку обмежень, зокрема скасував особистий прийом громадян та обслуговування користувачів у читальному залі. Проте це не означає, що робота в архіві завмерла. Канцелярія архіву відповідає на запити громадян та установ поштовим та електронним зв'язками, продовжуються роботи над оцифруванням фондів.

Сканування документів проводиться на обладнанні ДАВО, придбаному ще у 2013 р. Це досить часозатратний процес, адже справи бувають об'ємними, особливо групові. Так, наприклад, справа Леонарда Барановського, Миколи Ліщинського, Карла Нементовського, Юліана Прийми, Миколи Ракуцького за 1939 р. має 329 сторінок, справа за 1945 р. сім'ї Якова, Дарії та Ростислава Войцеховських займає два томи, всього 498 сторінок, справа 1949 р. чотирьох братів Бориса, Игоря, Глеба і Петра Ленартовичів – 700 сторінок.

«Робота буде продовжуватися. Фактично ми перебуваємо на початковій робочій стадії. Спочатку ми оцифрували й виставили описи для загального доступу. Це робилося з метою інформування жителів Волині (краєзнавців, науковців, які досліджують тематику репресій), а також щоби повідомити членів родин репресованих про матеріали справ. Зараз ми поступово оцифруємо вже документи», – продовжила спеціалістка архіву.

Загалом, як свідчить опис архівних кримінальних справ несудових органів за 1939–1953 рр., у цьому фонді є 3802 справи. Ще 415 – у додатковому описі, спорядженому у 2000 р. У цей перелік увійшли справи 1920, 1928, 1937–1942, 1944–1951, 1956, 1957 рр.

Як розповіла Любов Коць, оцифрування справ ведеться без дотримання хронологічного чи алфавітного порядку: «Ми скануємо і викладаємо справи в інтернет в тому порядку, як ці справи відображені в описі, зробленому раніше Службою безпеки України».

Справи оцифруються цілкомитно, без жодних купюр, включно із титульною сторінкою і завершальним аркушем.

«Законом був визначений термін в один рік для того, щоби члени родини репресованих осіб чи самі репресовані могли встановити обмеження щодо користування їхніми справами на 25 років. Упродовж встановленого року до ДАВО таких запитів не надходило, тобто в нас усі справи є в загальному доступі», – уточнила керівниця відділу інформації та використання документів.

Оцифровані й опубліковані 159 справ відносяться до періоду 1944–1950 рр. Серед них – багато справ вояків УПА та пов'язаних із ними сімей. Велику частину справ становлять справи поляків. Основні звинувачення, які їм висували, – антирадянська агітація та агітація проти тимчасового польського національного комітету, участь, зокрема збройна, в польських націоналістичних організаціях. Невелика кількість справ – як поляків, так і українців – стосується звинувачень у колабораціонізмі під час Другої світової війни. Є також справи і представників інших національностей, які потрапили в лабеті «найгуманнішої» влади.

Такий факт, як оприлюднення ще кількох десятків архівних справ, може комусь здатися не надто значною подією, але «хто не знає свого минулого, той не вартий свого майбутнього». Всі знають цей вислів Максима Рильського, українського поета польського походження. Хоч який цей вислів не зачовганий, це ніяк не скасовує його правдивості.

Понад чотири тисячі справ – це близько п'яти тисяч людських дол. Безсумнівно, дуже велика частина матеріалів цих справ і досі невідома сім'ям людей, які постраждали від рук тоталітарного радянського режиму. І тепер вони стали доступними.

Tekst i foto: Anatol OLIKH

Uroczystość Bożego Ciała w Dubnie

Урочистість Божого Тіла в Дубні

W Kościele Rzymskokatolickim uroczystość Bożego Ciała jest obchodzona w czwartek po Trójcy Świętej. Natomiast na Ukrainie w niedzielę, żeby wszyscy wierni mieli możliwość wziąć udział we mszy świętej i procesji.

W tym dniu wokół kościoła św. Jana Nepomucena w Dubnie tradycyjnie odbywała się procesja z Przenajświętszym Sakramentem. Pod gołym niebem ustawiano cztery ołtarze, dekorowane zielonymi gałązkami brzozy oraz kwiatami. Przy nich procesja zatrzymywała się i ksiądz czytał Ewangelię.

Ze względu na przedłużenie kwarantanny w obwodzie rówieńskim, 14 czerwca procesja po raz pierwszy odbyła się w kościele. Proboszcz pa-

rafi ks. Grzegorz Oważany poprowadził uroczystą procesję do czterech ołtarzy postawionych w świątyni.

Jako ciekawostkę podamy, że jedno z drzewek, postawionych przy głównym ołtarzu przed Zielonymi Świątkami przetrwało zielone i w Uroczystość Bożego Ciała wyglądało tak, jakby dopiero co przyniesiono je z lasu.

Tekst i zdjęcia: Jana KŁYMCZUK

У Римо-католицькій церкві свято Тіла і Крові Христа відзначають у четвер після Трійці. В Україні урочистість Божого Тіла святкують у неділю, щоб усі віряни могли взяти участь у месі та процесії.

У цей день навколо дубенського костелу Святого Йоана Непомука традиційно проходила процесія з Пресвятим Таїнством. Просто неба споруджували чотири вівтарі, прикрашені зеленими гілочками берези та квітами. Біля престолів хода зупинялася і священник читав Євангелію.

Через постійне продовження карантину в Рівненській області 14 червня процесія вперше відбулася всередині храму. Настоя-

тель костелу, отець Гжегож Оважани провів урочисту ходу до чотирьох вівтарів, встановлених у храмі.

Цікаво, що одна з берізок, встановлених біля головного вівтаря ще перед Зеленими святами, була зелена, ніби її щойно принесли з лісу.

Текст і фото: Яна КЛИМЧУК

Zmiany w zasadach rekrutacji w Programie dla Polonii

Зміни в правилах вступу на Програму для Полонії

W związku z pandemią COVID-19 Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej wprowadza zmiany w zasadach rekrutacji w Programie stypendialnym dla Polonii im. gen. Władysława Andersa – studia I stopnia i jednolite studia magisterskie.

Zmiany dotyczą etapu oceny merytorycznej złożonych wniosków. Zrezygnowano z przeprowadzenia egzaminów kwalifikacyjnych do Programu na rzecz złożenia przez wnioskodawców dodatkowych dokumentów w systemie teleinformatycznym NAWA: programs.nawa.gov.pl/

Dodatkowe dokumenty składają wnioskodawcy, którzy przeszli pozytywnie ocenę formalną wniosku. Uzupełnienia należy zamieścić w teczce wniosku złożonego w systemie NAWA do 15 lipca 2020 r.

Szczegółowe informacje o zasadach naboru, w tym nowy harmonogram, wymagane dokumenty i szczegóły dotyczące etapu oceny merytorycznej złożonych wniosków, znajdują się w Regulaminie naboru nr 19/2020 z dnia 28.05.2020 na stronie nawa.gov.pl.

Wszelkie pytania związane z programem należy kierować na adres: polonia@nawa.gov.pl. Natomiast wszystkie uzupełnienia do wniosku należy przekazywać za pośrednictwem systemu NAWA.

Źródło: nawa.gov.pl

У зв'язку з пандемією COVID-19 польське Національне агентство академічних обмінів (NAWA) змінило правила вступу на бакалаврат та в магістратуру в рамках стипендійної Програми для Полонії імені Владислава Андерса.

позитивну оцінку. Доповнення потрібно розмістити на своєму профілі в системі NAWA до 15 липня 2020 р.

Детальну інформацію про нові правила вступу, зокрема про зміни в графіку вступної кампанії, перелік документів та інші актуальні дані можна знайти в Положенні про вступ № 19/2020 від 28.05.2020 на сайті: nawa.gov.pl

Усі запитання щодо вступу можна надсилати на адресу: polonia@nawa.gov.pl. Натомість додаткові документи потрібно завантажувати лише в системі NAWA.

Зміни стосуються етапу оцінки поданих заявок. NAWA відмінило вступні іспити на програму, замінивши цей етап вимогою подачі заявниками додаткових документів у системі NAWA: programs.nawa.gov.pl/

Додаткові документи можуть завантажити вступники, чії заявки попередньо отримали

Джерело: nawa.gov.pl

O Związku Strzeleckim na Wołyniu. Część 5

Про Стрілецький союз на Волині. Частина 5

Tuż przed wybuchem II wojny światowej coraz częściej w tok zajęć roku szkoleniowego wpisywały się ćwiczenia z obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej oraz kursy sanitarne, usuwając w cień inne działania. Strzelcy uczyli się, jak skutecznie zaciemniać okna, jak zakładać maski przeciwgazowe, jak udzielać pierwszej pomocy (początek w nr 7–8).

W sierpniu 1939 r. w całym kraju rozplakowano obwieszczenie prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, dotyczące wzmocnienia pogotowia zbrojnego. Z dniem 31 sierpnia do czynnej służby wojskowej powołano tych rezerwistów, którzy otrzymali już karty mobilizacyjne ze wskazaniem, kiedy, gdzie i do jakiej formacji wojskowej powinni się zgłosić. Powołaniu nie podlegali ci, którzy nie otrzymali jeszcze kart mobilizacyjnych. Zarząd Główny Związku Strzeleckiego w specjalnej odezwie przypominał członkom, że strzelcy, którzy nie zostali zmobilizowani, powinni służyć pomocą wojsku i władzom administracyjnym, czuwać nad stanem dróg i mostów, nad całością linii telefonicznych, nad nienaruszalnością mienia wojskowego, państwowego i samorządowego oraz otaczać troskliwą opieką rodziny osób powołanych do wojska.

Niewielki zespół działaczy Związku Strzeleckiego na czas wojny otrzymał specjalne dyrektywy. Już na początku lat 30. przystąpiono do tworzenia tajnych struktur organizacyjnych na wypadek zajęcia przez nieprzyjaciela przygranicznych terenów Państwa Polskiego. Głównym zadaniem kierujących nimi inspektorów było organizowanie tajnych ogniw «pogotowia obywatelskiego» (Sekcje Pogotowia Obywatelskiego). Z kolei spośród najbardziej zaufanych członków tworzone jeszcze bardziej zakonspirowane tereny zespoły do zadań specjalnych. Miały one prowadzić działalność dywersyjną i wywiadowczą na terenach czasowo zajętych przez nieprzyjaciela. W grudniu 1938 r. Sekcja Pogotowia Obywatelskiego «Wołyń» liczyła 110 członków i współpracowników. W mocno zróżnicowanym pod względem narodowościowym i religijnym oraz targanym różnymi konfliktami środowisku Kresów Wschodnich, mimo zachowania wielkiej ostrożności, mimo przestrzegania zasad konspiracji, po wkroczeniu Sowietów los takich grup specjalnych był właściwie przesądzony.

Po 17 września 1939 r. rozpoczął się trudny dla Wołyniaków okres okupacji sowieckiej. Związek Strzelecki jako organizacja o charakterze paramilitarnym został uznany przez NKWD za «or-

ganizację kontrrewolucyjno-faszystowską». Niemal natychmiast strzelców objęły aresztowania. Nie wydawały się przypadkowe. Sowietci posiadali dobre rozeznanie w strukturach Związku Strzeleckiego, wszak w ich rękach znalazły się nie tylko wykazy policjantów, ale także członków Związku Strzeleckiego. Uwięziono Prezesa Okręgu Wołyńskiego Związku Strzeleckiego, senatora Antoniego Staniewicza. W połowie października 1939 r. grupa operacyjno-czekistowska nr 3, dowodzona przez starszego lejtnanta bezpieczeństwa państwowego P. Krutowa, aresztowała w Łucku mecenasa Józefa Kurmanowicza, komendanta łuckiego Związku Strzeleckiego, oraz Władysława Leję, zastępcę komendanta tej organizacji. Zatrzymano również wiele innych osób, związanych z wołyńskim «Strzelcem» (Sławomir Kalbarczyk, «Ukraińska lista katyńska», Biuletyn IPN, 2010, nr 4).

W nocy z 9 na 10 grudnia 1939 r. aresztowano mojego dziadka Jana Marcinkowskiego, Komendanta Oddziału ZS Łuck-Zamek, który przez Równe powrócił do Łucka z Warszawy. Jego syn Tadeusz Marcinkowski tak opisuje moment aresztowania:

«Do mieszkania weszli enkawudziści w obecności świadków, którymi byli sąsiedzi. Kazali ojcu wstać i ubrać się. Rozpoczęli rewizję, przeszukując wszystkie szafy, komody, łóżka, kanapę, zagląдали pod piec, a w pokojach, gdzie nie palono, do pieców. Tu znaleziono odznaczenia i legitymacje ojca oraz jakieś dokumenty schowane przez ojca lub mamę. Zabrano również dwa albumy naszych zdjęć i liczne zdjęcia luzem. W trakcie rewizji leżałem cały czas w łóżeczku. Nie otwierałem z przerażenia oczu. Udawałem, że śpię. Po sporządzeniu przez enkawudzistę protokołu rewizji (do dzisiaj przechowywała się kopia protokołu, zostawiona przez enkawudzistów мамі) kazano ojcu ubrać płaszcz. Gdy go zabierano, poprosił, by pozwolono mu pożegnać się ze mną. Podszedł do mego łóżeczka, pochylił się nade mną i pocałował mnie w czoło. Byłem tak przerażliwie przestraszony, że i wtedy nie odważyłem się otworzyć oczu, by pożegnać się z ojcem. Dalej udawałem, że śpię i dopiero gdy go wyprowadzali z kuchni, odważyłem się otworzyć oczy i popatrzeć na niego. Widziałem

Незадовго до початку Другої світової війни все частіше до навчальних занять включали вишкіл із протиповітряної та протигазової оборони, а також санітарні курси, відсуваючи на другий план інші справи. Стрільці вчилися добре затемнювати вікна, вдягати протигазу та надавати першу допомогу (початок у № 7–8).

У серпні 1939 р. у всій Польщі розвісили звернення президента щодо зміцнення бойової готовності. 31 серпня до війська призвали тих резервістів, які вже отримали мобілізаційні картки, в котрих було зазначено, коли, де та до якого військового формування вони повинні з'явитися. Призов не поширювався на тих, хто ще не отримав мобілізаційних карток. Правління Стрілецького союзу у спеціальній відозві нагадало своїм членам, що стрільці, які не були мобілізовані, повинні допомагати армії та адміністративним органам, стежити за станом доріг та мостів, цілісністю телефонних ліній, недоторканністю військового, державного та місцевого майна, піклуватися про родини осіб, призваних до армії.

Невелика група діячів Стрілецького союзу отримала спеціальні вказівки на період війни. Вже на початку 1930-х рр. у випадку ворожого окупації прикордонних територій польської держави почали створюватися таємні організаційні структури. Основним завданням інспекторів, що керували ними, було утворення таємних секцій громадянської допомоги. Потім серед найнадійніших членів створили ще більш законспіровані польові групи для спеціальних завдань. Вони мали проводити підривно-розвідувальну діяльність в районах, тимчасово окупованих ворогом. У грудні 1938 р. секція громадянської допомоги «Волинь» нараховувала 110 членів та співпрацівників. Після радянської окупації на східному порубіжжі, поліетнічному та багатоконфесійному, де відбувалися різні конфлікти, доля таких спеціальних груп була вирішена наперед, незважаючи на велику обережність та дотримання засад конспірації.

Після 17 вересня 1939 р. розпочався складний період радянської окупації для Волині. Стрілецький союз як парамілітарне формування був визнаний НКВС «контрреволюційно-фашистською організацією». Майже одразу стрільців затримували і ці арешти не здавалися випадковими. Совети добре володіли інформацією про структуру Стрілецького союзу, адже в їхніх руках опинилися не лише списки поліціантів, але й стрільців. До в'язниці потра-

пив очільник Волинської округу Стрілецького союзу, сенатор Антоні Станевич. У середині жовтня 1939 р. оперативно-чекістська група 3, якою командував старший лейтенант Державної безпеки П. Крутов, заарештувала в Луцьку коменданта Стрілецького союзу в Луцьку, адвоката Юзефа Курмановича, а також його заступника Владислава Лея. Тоді затримали й багато інших осіб, пов'язаних із волинськими відділами Стрілецького союзу (Славомир Кальбарчик, «Український катинський список», Biuletyn IPN, 2010, № 4).

У ніч із 9 на 10 грудня 1939 р. заарештували мого діда Яна Марцінковського, коменданта підрозділу Стрілецького союзу «Луцьк-Замок», який через Рівне повернувся з Варшави до Луцька. Його син ТADEУШ Марцінковський так описав момент арешту:

«До квартири ввійшли енкаведисти в присутності свідків, якими були сусіди. Вони наказали моєму батькові встати й одягнутися. Потім розпочали обшук, перериваючи всі шафи, комоди, ліжка, диван, заглядали під піч, а в кімнатах, де не палилося, і до грубок. Там знайшли відзнаки та посвідчення батька, а також деякі документи, заховані моїм батьком чи матір'ю. Забрали два альбоми наших фотографій та багато інших світлині. Під час обшуку я весь час лежав у ліжечку і зі страху не розплющував очей, вдаючи, що сплю. Після того, як енкаведист склав протокол про обшук (до цього часу збереглася його копія, залишена матері), батькові наказали вдягнути пальто. Коли його забирали, тато попросив дозволити попрощатися зі мною. Він підійшов до мого ліжка, схилився наді мною і поцілував мене в лоб. Я був так наляканий, що і тоді не наважився відкрити очі, щоб попрощатися з батьком. Я все ще вдавав, що сплю, і лише коли його виводили з кухні, наважився відкрити очі і подивитися на тата. Тоді я бачив його востаннє» (ТADEУШ Марцінковський, «Skarby pamięci», Зелена Гура, 2013, ст. 219).

Велика акція, здійснена НКВС із 9 на 10 грудня 1939 р., була спрямована насамперед проти «офіцерів колишньої польської армії». На той

1

2

3

4

go wtedy po raz ostatni» (Tadeusz Marcinkowski, «Skarby pamięci», Zielona Góra, 2013, s. 219).

Wielka akcja, przeprowadzona przez NKWD z 9 na 10 grudnia 1939 r., była skierowana przede wszystkim przeciw «kadrze oficerskiej byłej armii polskiej». W okręgu łuckim uwięziono wówczas 151 osób, w tym 35 oficerów rezerwy. Wśród aresztowanych było: 26 kapitanów, 2 majorów, 32 poruczników, 91 podporuczników («Śladem zbrodni katyńskiej», Warszawa, 1998, s. 23).

Uwięzionych strzelców przetrzymywano i przesłuchiвано przede wszystkim w Łucku i w Równem. O warunkach w łuckim więzieniu oraz o metodach przesłuchań przez NKWD w książce «Syberyjskie wizje. Pieśń rogu obfitości» przejmująco opowiada Ryszard Łysakowski, wówczas, w marcu 1940 r., szesnastoletni konspirator, aresztowany pod pretekstem wyniesienia czcionek z łuckiej drukarni Kurii Biskupiej. Zapamiętał naprawdę wiele! Grube mury dawnego klasztoru Brygidek i łoskot zamykania więziennej bramy, oddzielającej aresztowanego od całego świata. «Byłem prowadzony jak największy w świecie zbrodniarz» – opowiada.

Wędrowka zimnymi, wilgotnymi korytarzami. Zdawanie rzeczy osobistych, które miały nigdy nie wrócić do właściciela. Obcinanie włosów do gołej skóry, a właściwie do krwi, z rowkami i bruzdami, po którym inteligent zyskiwał wizerunek obszarpańca. Popychanie twarzą do ściany, gdy przechodzą inni więźniowie. Nie wolno spojrzeć w inną stronę. Mała, mroczna cela, a w niej około 20 aresztowanych. «Cała podłoga była zajęta śpiącymi, wynędzniałymi i wystraszonymi – cóż może jeszcze się wydarzyć? – młodymi mężczyznami...» – pisze autor.

Noclegi na wilgotnej, zimnej podłodze, po których boli dosłownie wszystko. Strach. Głód. Pierwsze przesłuchanie po dwóch tygodniach «zmęczenia» aresztowanego. Krzyki i groźby. Mnóstwo pytań o rodzinę, kolegów, Kościół, organizację. Bezdolne odpowiedzi, byle nie zdradzić nikogo! A później całonocne przesłuchania, w czasie których śledczy zmieniają się co cztery godziny. Niekiedy przesłuchania trwające dwie doby – z przerwą na odbijanie ciała od kości za pomocą tzw. deski. Ból nie do zniesienia. Poddani tej metodzie «po powrocie z przesłuchania z nikim nie rozmawiali, leżeli osamotnieni całymi godzinami, w depresyjnym nastroju, na ogół nieświadomi zupełnie tego, co działo się dookoła nich».

Później karcer po wręby wypełniony ludzkim łajnem, tak że nie można w nim usiąść ani się położyć, aż w końcu z bólu i wyczerpania zaczyna być wszystko jedno. Wszystko jedno, czy leżysz w czyichś odchodach, czy gryzą cię szczury, czy chodzą po tobie robaki.

Konfrontacja ze świadkiem i ten przejmujący strach przed jego – nie swoim bólem. Ponad czterdziestogodzinne połączone z biciem przesłuchanie z udziałem kilku zespołów, składających się z dwóch, trzech śledczych. Siedzenie w trakcie przesłuchań na wąskiej nóżce odwróconego stołka, która pod ciężarem bezwładnego ciała działa niczym pal. Znow bicie i kopanie. Polewanie zimną wodą. Znow karcer. Głód. Pusty pokój. Stanie 20–30 godzin bez jedzenia i picia w jaskrawym świetle żarówki w otoczeniu śledczych, wciąż zadających pytania i żądających błyskawicznych odpowiedzi. Znajomy głos zza uchylonych drzwi – wystarczy się tylko przyznać, by wrócić do kochanych, bliskich osób i dawnego życia. Pusty pokój. Ściana z plamami krwi

i śladami kul. Dźwięk odbezpieczonego rewolwera i znow ponaglenie, by przyznać się do winy... (Ryszard Łysakowski, «Syberyjskie wizje. Pieśń rogu obfitości», Chicago, 1987, s. 35–83).

Pod koniec kwietnia 1940 r. przetrzymywanych w więzieniach Zachodniej Ukrainy strzelców pośpiesznie załadowano do wagonów i wywieziono w niewiadomym kierunku. Słuch po nich zaginął...

Wszelkie starania o uzyskanie informacji dotyczącej losu uwięzionych, podejmowane przez rodziny w czasie wojny i po niej nie przynosiły żadnych rezultatów. To «zagadkowe milczenie», ta trudna do pojęcia tajemnica stała się udziałem wielu strzeleckich rodzin – aż do 1994 r., czyli do przekazania przez władze Ukrainy prokuratorowi Stefanowi Śnieżce tzw. wykazów Cwietuchina. Na ukraińskiej liście katyńskiej widniały nazwiska wielu wołyńskich strzelców, między innymi Józefa Kurmanowicza (lista 57/1 poz. 63), Władysława Lei (lista 57/1 poz. 92), Edwarda Herbe (lista 43/3 poz. 9), Stanisława Łukomskiego (lista 66/1 poz. 48), Waleriana Wyszynskiego, Komendanta Powiatu Zdobunów (lista 66/1 poz. 27), Feliksa Urbanowicza, inżyniera mechanika z Państwowych Kamieniołomów Bazaltu w Janowej Dolinie, komendanta miejscowego oddziału strzeleckiego i twórcy sportowej potęgi Janowej Doliny (lista 41/3 poz. 234) oraz mojego dziadka Jana Marcinkowskiego, Komendanta Oddziału ZS Łuck-Zamek i członka Zarządu Powiatu Łuck (lista 43/3 poz. 4) («Śladem zbrodni katyńskiej», Warszawa 1998).

Publikacje, poświęcone «ukraińskiej liście katyńskiej», uzupełniły kolejną lukę, dotyczącą losów łuckich strzelców. Transport skierowano do Kijowa. Opis kijowskich kazamatów KGB zachował się we wspomnieniach lwowskiej poetki Beaty Obertyńskiej. «To kolos, ta kijowska tiumra. Podwórza, dziedzińce, korytarze, mury, bramy, sklepione sienie i znowu dziedzińce, korytarze, podwórza» – pisała w wydanej w Rzymie w 1946 r. książce «W domu niewoli».

Po przyjeździe polski transport cały dzień trzymano pod więziennym murem. W nocy, wywołanych z nazwiska, zmęczonych, zziębniętych ludzi pędzono przez długie, ciemne korytarze. Nie sposób było się zorientować, gdzie kto jest. Po dwudziestu wypychano więźniów do wilgotnych, ciemnych cel, których betonową posadzkę pokrywały ludzkie odchody. Tłok był tak wielki, że trzeba było stać na jednej nodze. Głód. (Beata Obertyńska, «W domu niewoli», Warszawa, 2005).

Ci, wyciągani pojedynczo z cel, już nie wracali. Tak wyglądały ostatnie chwile życia wołyńskich strzelców. Mordowano ich strzałem w tył głowy. Zwłoki przewożono do podkijowskiej Bykowni, by pogrzebać je w bezimiennych dołach śmierci.

We wrześniu 2012 r. uroczyste otwarto cmentarz katyński – Polski Cmentarz Wojenny w Kijowie-Bykowni. Spoczywają tu ci, którzy oddali życie dla Ojczyzny – także wołyńscy strzelcy. Cześć ich pamięci!

Małgorzata ZIEMSKA
Zdjęcie z rodzinnego archiwum autorki

Na zdjęciach: 1. Na podwórku rodzinnego domu przy ulicy Zamkowej z flagą strzelecką syn Komendanta Oddziału Związku Strzeleckiego Łuck-Zamek, Tadeusz Marcinkowski. Łuck, lata 30. 2. Jan Marcinkowski prowadzi swój Oddział. 3. Gmach więzienia w Łucku, w którym do wiosny 1940 r. wraz z innymi łuckimi strzelcami był przetrzymywany Jan Marcinkowski. Widok więzienia centralnego od strony rzeki. Karta pocztowa D. Grober, Warszawa. Pocztówka ze zbiorów Tadeusza Marcinkowskiego. 4. Tadeusz Marcinkowski przy tablicy epitafijnej, poświęconej jego ojcu Janowi Marcinkowskiemu. Polski Cmentarz Wojenny w Kijowie-Bykowni, 21 września 2012 r.

czas u Łuckomiu okruzi uwięzili 151 osobu, zokrema 35 oficerów zapasy. Sered arrestowanych byli 26 kapitanów, 2 majori, 32 poruczniki, 91 podporucznik («Śladem zbrodni katyńskiej» («Śladem Katingського злочину»), Варшава, 1998, ст. 23).

Uw'язnених стрільців тримали та допитували передусім у Луцьку та Рівному. Про умови у в'язниці в Луцьку та методи допитів НКВС у книзі «Syberyjskie wizje. Pieśń rogu obfitości» («Сибірські візії. Пісня рогу достатку») розповів Ришард Лисаковський, який був у березні 1940 р. 16-річним конспіратором, заарештованим за винесення шрифтів з єпископської друкарні в Луцьку. Він багато запам'ятав! Товсті стіни колишнього монастиря бригадок та гуркіт тюремних воріт, що відокремлюють аresztованих від усього світу. «Мене вели, як найбільшого в світі злочинця», – пригадував він.

Перехід холодними вологими коридорами. Здача особистих речей, які не мали повернутися до власника. Підстригання волосся до голої шкіри, а точніше до крові, з подряпинами і борознами, після чого інтелігент набував вигляду голодранця. Відвертання обличчям до стіни, коли інші в'язні проходять повз. Не можна глянути в іншу сторону. Мала темна камера з 20 аresztованими. «Вся підлога була зайнята сплячими, знесиленими і наляканими невідомістю молодими чоловіками...» – писав автор.

Ночівля на вологій холодній підлозі, після якої буквально все болить. Страх. Голод. Перший допит лише через два тижні ув'язнення, щоб легше було зламати затриманого. Крики та погрози. Багато запитань про сім'ю, колеги, Церкву, організацію. Хаотичні відповіді, щоб нікого не зрадити! А потім нічні допити, під час яких слідчі змінюються кожні чотири години. Іноді допити, що тривали дві доби, з перервою для відбивання тіла від кісток за допомогою так званої дошки. Нестерпний біль. Піддані таким допитам в'язні «після повернення ні з ким не розмовляли, годинами лежали наодинці в пригніченому настрої, зазвичай, не усвідомлюючи, що відбувається навколо них».

Пізніше карцер, наповнений людськими відходами так, що в ньому не можна було ані сидіти, ані лежати, аж доки від болю та виснаження це переставало мати значення. Байдуже, чи лежиш в чийсь випороженнях, чи щурі кусають, чи повзають по тобі хробаки.

Очна ставка зі свідком і цей пронизливий страх за його, а не свій біль. Протягом сорокагодинного допиту з побоями за участю кількох бригад, що склалися з двох-трьох слідчих. Сидіння під час допитів на вузькій ніжці перевернутого стільця, яка під вагою безвладного тіла діє як паля. Знову побої, биття ногами. Поливання холодною водою. Знову карцер. Голод. Порожня кімната. Стояння 20–30 годин без їжі та води в яскравому світлі лампи та в оточенні слідчих, які весь час ставлять запитання та вимагають миттєвих відповідей. Знайомий голос за напіввідчиненими дверями – достатньо визнати свою провину, щоб повернутися до коханих, близьких та попереднього життя. Порожня кімната. Стіна з плямами крові та слідами куль. Звук револьвера, що знімається із запобіжника, і знову на тебе тиснуть, щоб ти визнав свою вину... (Ришард Лисаковський «Syberyjskie wizje. Pieśń rogu obfitości», Чикаго, 1987, с. 35–83).

Наприкінці квітня 1940 р. стрільців, утримуваних у в'язницях Західної України, поспішно

завантажили у вагони та вивезли в невідомому напрямку. Більше про них не було чути...

Усі спроби отримати інформацію про долю ув'язнених, здійснені рідними під час війни та після неї, не принесли жодних результатів. Ця «загадка тиша», ця важка для зрозуміння таємниця стала частиною життя багатьох стрілецьких сімей аж до 1994 р., коли українська влада передала прокурору Стефану Снежку так звані списки Цветухіна. Український катинський список містив імена багатьох волинських стрільців, серед яких – Юзеф Курманович (список 57/1, пункт 63), Владислав Лея (список 57/1, пункт 92), Едвард Гербе (список 43/3, пункт 9), Станіслав Лукомський (список 66/1, пункт 48), Валеріан Вишинський, комендант Здобунівського повіту (список 66/1, пункт 27), Фелікс Урбанович, інженер-механік із Державної каменоломні базальту в Яновій Dolini, комендант місцевого стрілецького підрозділу та творець спортивної величі Янові Dolini (список 41/3, пункт 234), та мій дід Ян Марцінковський, комендант стрілецького підрозділу «Луцьк-Замок», член правління Луцького повіту (список 43/3, пункт 4) («Śladem zbrodni katyńskiej», Варшава, 1998).

Публікації, присвячені Українському катинському списку, заповнили ще одну прогалину в трагічній історії луцьких стрільців. Їх вивезли до Києва. Опис київських казематів КДБ зберігся у спогадах львівської поетеси Беати Обертінської. «Ця київська тюрма – це колос. Подвір'я, в'язничний плац, коридори, стіни, ворота, склепінчасті сени і знову плац, коридори, подвір'я», – написала вона у своїй книзі «W domu niewoli» («У домі неволі»), опублікованій у Римі в 1946 р.

Після прибуття до Києва поляків цілий день тримали під тюремними стінами. Вночі, закликаних за прізвищами, втомлених, змерзлих людей гнали довгими темними коридорами. Неможливо було зрозуміти, хто і де. По двадцять ув'язнених запишали у вологі темні камери, бетонна підлога яких була вкрита людськими відходами. Було настільки тісно, що доводилося стояти на одній нозі. Голод (Beata Obertinska, «W domu niewoli», Варшава, 2005).

Ті, котрих по одному забирали з камер, уже не поверталися. Це були останні хвилини життя волинських стрільців. Їх убивали пострілами в потилицю. Тіла перевозили до Биківні поблизу Києва, щоб поховати у безіменних ямах смерті.

У вересні 2012 р. офіційно відкрили четверте Катинське кладовище – Польський військовий цвинтар у Києві-Биківні. Тут лежать ті, хто віддав життя за Батьківщину, серед них – і волинські стрільці. Вічна їм пам'ять.

Małgorzata ZIEMSKA
Фото з родинного архіву авторки

На фото: 1. На подвір'ї рідного дому на вулиці Замкової зі стрілецьким прапором син коменданта підрозділу «Луцьк-Замок» Тadeusz Marcinkowski. Луцьк, 1930-ті рр. 2. Ян Марцінковський на чолі свого підрозділу. 3. В'язниця в Луцьку, де до весни 1940 р. разом з іншими луцькими стрільцями з підрозділу «Луцьк-Замок» утримували Ян Марцінковський. Вид центральної в'язниці з боку річки. Поштова листівка (D. Grober, Warszawa). Листівка з колекції Tadeusza Marcinkowskiego. 4. Tadeusz Marcinkowski, син коменданта підрозділу «Луцьк-Замок», біля меморіальної дошки, присвяченої його батькові Яну Марцінковському. Польське військове кладовище в Києві-Биківні, 21 вересня 2012 р.

1

Losy nauczycieli z Kopaczówki: Jadwiga Michałowska

Долі вчителів із Копачівки: Ядвіга Михаловська

W odróżnieniu od bohaterów z poprzednich publikacji o szkolnictwie w Kopaczówce Jadwiga Michałowska nigdy nie była kierowniczką szkoły w tej miejscowości, jednak pracowała tu jako nauczycielka z małą przerwą przez prawie 15 lat.

На відміну від героїв попередніх публікацій про шкільництво в Копачівці Ядвіга Михаловська ніколи не керувала школою в цьому селі, проте працювала тут учителькою впродовж майже 15 років із невеликою перервою.

Jadwiga Michałowska urodziła się 28 kwietnia 1889 r. w Felsztynie na Podolu (obecnie wieś Hwardijskie w obwodzie chmielnickim). Nie posiadamy informacji o jej rodzinie. Wiadomo tylko, że ojciec miał na imię Zygmunt. Wykształcenie zdobyła w klasie pedagogicznej w Prywatnym Żeńskim Gimnazjum Anny Jastrzębskiej w Rydze.

Podczas wojny polsko-bolszewickiej od 1 sierpnia 1920 r. do 1 marca 1921 r. pracowała jako pielęgniarka w szpitalu polowym nr 208 (być może nr 202). Od marca do września 1921 r. była instruktorką oświatową 13 Kresowej Dywizji Piechoty w Równem. Od maja do czerwca 1921 r. prowadziła kurs oświatowy przy Oddziale III Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Do listopada tegoż roku pracowała jako instruktorka oświatowa w Stryju. Następnie przeniosła się na Wołyń.

Jadwiga Michałowska zaczęła swoją działalność pedagogiczną na Wołyniu w Podhajcach w gminie Poddębce. Pracowała tu jako nauczycielka do marca 1923 r., kiedy została skierowana do Jednoklasowej Publicznej Szkoły Początkowej w Cumaniu. W grudniu 1927 r. przeniesiono ją do Czteroklasowej Publicznej Szkoły w Rożyszczu, gdzie pracowała przez dwa lata. We wrześniu 1929 r. przeniosła się do Kopaczówki, gdzie rozpoczęła pracę nauczycielską w Dwuklasowej Publicznej Szkole Początkowej.

W Kopaczówce Jadwiga Michałowska mieszkała oraz pracowała z przerwami jako nauczycielka aż do zakończenia drugiej wojny światowej. W 1932 r. była kierowniczką szkolnej biblioteki oraz stała na czele spółdzielni uczniowskiej. Kiedy zapoczątkowano budowę nowego budynku szkoły, zaczęła kierować szkolnym oddziałem Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych. 7 czerwca 1939 r. Jadwiga Michałowska została odznaczona Medalem Pamiątkowym Za Wojnę 1918–1921.

Wraz z rozpoczęciem drugiej wojny światowej i ustanowieniem we wrześniu 1939 r. władzy radzieckiej Jadwiga Michałowska została członkiem miejscowego ośrodka podziemnej organizacji Obóz Zjednoczenia Narodowego, OZN). Zakładano, że w przypadku aresztowania kierownika miejscowego ośrodka OZN Tadeusza Koziółka oraz jego zastępczyni Józefy Kwaśniewskiej, kierownictwo organizacji miała przejąć właśnie Jadwiga Michałowska.

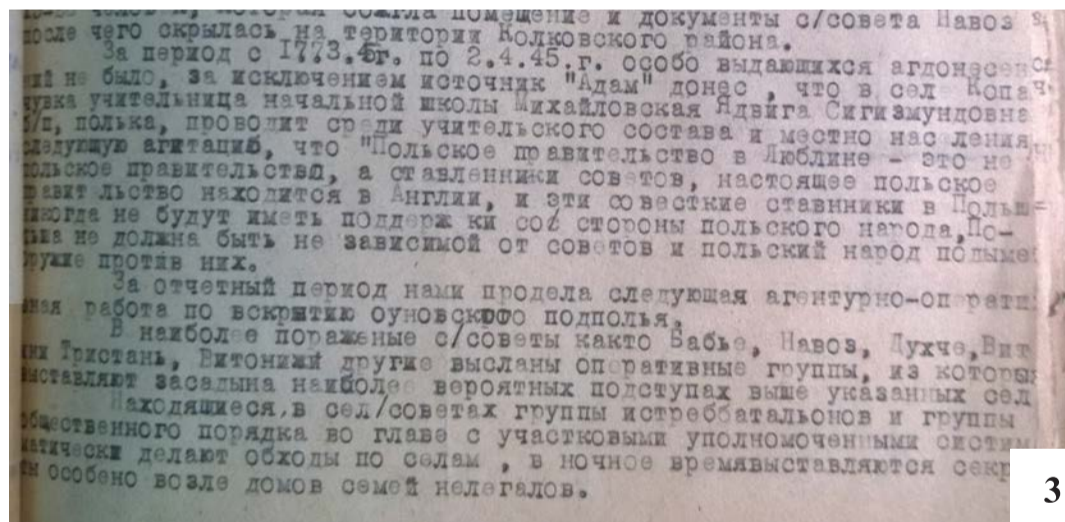
Pomimo nadejścia władzy radzieckiej nauczycielka nadal pracowała w szkole w Kopaczówce. W roku szkolnym 1940-1941 była kierowniczką trzeciej klasy Niepełnej Średniej Polskiej Szkoły w Kopaczówce (właśnie tak wówczas nazywała się ta placówka oświatowa) oraz prawdopodobnie uczyła na wieczorowych kursach oświatowych dla dorosłych. Świadczy o tym wpis w jednym z dzienników lekcyjnych: «Курсанты не явились. Уроков не было. Пришла в школу 19:30. Ушла со школы 21:30. Михаловска».

Podczas okupacji niemieckiej nie pracowała jako nauczycielka, jednak nadal mieszkała w Kopaczówce. W listopadzie 1943 r. wraz z Józefą Kwaśniewską została łączniczką Odcinka Rożyszcz «Koło» Armii Krajowej. Po ustanowieniu władzy radzieckiej w kwietniu 1944 r. Jadwiga Michałowska wróciła do pracy pedagogicznej w Kopaczówce. Wiosną 1945 r. w doniesieniu do rejonowego oddziału NKWD agent Adam wskazuje, że nauczycielką Michałowska Jadwiga Sygizmundowna prowadzi agitację wśród nauczycieli i miejscowej ludności twierdząc, że prawdziwy polski rząd przebywa w Londynie,

Klasa VII Szkoły Podstawowej w Zdobycha Pasłęckiej 1950 r.

2

3

natomiast polski rząd w Lublinie to protegowani władz radzieckich oraz wzywa miejscową ludność do wrogości wobec władzy radzieckiej.

Pod koniec wiosny i latem 1945 r. całą polską ludność, w tym i nauczycieli, zaczęto przesiedlać do Polski. Jadwiga Michałowska, która dobrze mówiła po rosyjsku, podjęła współpracę z tak zwanym komitetem repatriacyjnym w celu organizacji wyjazdu mieszkańców z Kopaczówki i okolicznych wsi na Ziemię Odzyskane, czyli północne i zachodnie tereny współczesnej Polski, przyznane jej w 1945 r. w wyniku konferencji jałtańskiej i poczdamskiej. Załatwiała transport i ustalała terminy odjazdu. Wraz z nauczycielem Stanisławem Tuńskim stała się faktycznym kuratorem podczas tej wymuszonej wędrówki. Mieszkańcy Kopaczówki i okolicznych wsi zwracali się do nich, jeżeli zachodziła konieczność załatwienia spraw bytowych w czasie podróży. Być może taka rola koordynatora pomiędzy miejscową ludnością polską a władzami radzieckimi pozwoliła Jadwidze Michałowskiej na uniknięcie aresztowania.

Punktem docelowym dla wysiedlonych mieszkańców Kopaczówki stała się była nie-

przez dwa lata. W listopadzie 1943 r. wraz z Józefą Kwaśniewską została łączniczką Odcinka Rożyszcz «Koło» Armii Krajowej. Po ustanowieniu władzy radzieckiej w kwietniu 1944 r. Jadwiga Michałowska wróciła do pracy pedagogicznej w Kopaczówce. Wiosną 1945 r. w doniesieniu do rejonowego oddziału NKWD agent Adam wskazuje, że nauczycielką Michałowska Jadwiga Sygizmundowna prowadzi agitację wśród nauczycieli i miejscowej ludności twierdząc, że prawdziwy polski rząd przebywa w Londynie,

przez dwa lata. W listopadzie 1943 r. wraz z Józefą Kwaśniewską została łączniczką Odcinka Rożyszcz «Koło» Armii Krajowej. Po ustanowieniu władzy radzieckiej w kwietniu 1944 r. Jadwiga Michałowska wróciła do pracy pedagogicznej w Kopaczówce. Wiosną 1945 r. w doniesieniu do rejonowego oddziału NKWD agent Adam wskazuje, że nauczycielką Michałowska Jadwiga Sygizmundowna prowadzi agitację wśród nauczycieli i miejscowej ludności twierdząc, że prawdziwy polski rząd przebywa w Londynie,

przez dwa lata. W listopadzie 1943 r. wraz z Józefą Kwaśniewską została łączniczką Odcinka Rożyszcz «Koło» Armii Krajowej. Po ustanowieniu władzy radzieckiej w kwietniu 1944 r. Jadwiga Michałowska wróciła do pracy pedagogicznej w Kopaczówce. Wiosną 1945 r. w doniesieniu do rejonowego oddziału NKWD agent Adam wskazuje, że nauczycielką Michałowska Jadwiga Sygizmundowna prowadzi agitację wśród nauczycieli i miejscowej ludności twierdząc, że prawdziwy polski rząd przebywa w Londynie,

przez dwa lata. W listopadzie 1943 r. wraz z Józefą Kwaśniewską została łączniczką Odcinka Rożyszcz «Koło» Armii Krajowej. Po ustanowieniu władzy radzieckiej w kwietniu 1944 r. Jadwiga Michałowska wróciła do pracy pedagogicznej w Kopaczówce. Wiosną 1945 r. w doniesieniu do rejonowego oddziału NKWD agent Adam wskazuje, że nauczycielką Michałowska Jadwiga Sygizmundowna prowadzi agitację wśród nauczycieli i miejscowej ludności twierdząc, że prawdziwy polski rząd przebywa w Londynie,

przez dwa lata. W listopadzie 1943 r. wraz z Józefą Kwaśniewską została łączniczką Odcinka Rożyszcz «Koło» Armii Krajowej. Po ustanowieniu władzy radzieckiej w kwietniu 1944 r. Jadwiga Michałowska wróciła do pracy pedagogicznej w Kopaczówce. Wiosną 1945 r. w doniesieniu do rejonowego oddziału NKWD agent Adam wskazuje, że nauczycielką Michałowska Jadwiga Sygizmundowna prowadzi agitację wśród nauczycieli i miejscowej ludności twierdząc, że prawdziwy polski rząd przebywa w Londynie,

przez dwa lata. W listopadzie 1943 r. wraz z Józefą Kwaśniewską została łączniczką Odcinka Rożyszcz «Koło» Armii Krajowej. Po ustanowieniu władzy radzieckiej w kwietniu 1944 r. Jadwiga Michałowska wróciła do pracy pedagogicznej w Kopaczówce. Wiosną 1945 r. w doniesieniu do rejonowego oddziału NKWD agent Adam wskazuje, że nauczycielką Michałowska Jadwiga Sygizmundowna prowadzi agitację wśród nauczycieli i miejscowej ludności twierdząc, że prawdziwy polski rząd przebywa w Londynie,

przez dwa lata. W listopadzie 1943 r. wraz z Józefą Kwaśniewską została łączniczką Odcinka Rożyszcz «Koło» Armii Krajowej. Po ustanowieniu władzy radzieckiej w kwietniu 1944 r. Jadwiga Michałowska wróciła do pracy pedagogicznej w Kopaczówce. Wiosną 1945 r. w doniesieniu do rejonowego oddziału NKWD agent Adam wskazuje, że nauczycielką Michałowska Jadwiga Sygizmundowna prowadzi agitację wśród nauczycieli i miejscowej ludności twierdząc, że prawdziwy polski rząd przebywa w Londynie,

miecka miejscowość Grünhagen, która wkrótce przybrała nazwę Zielonka Pasłęcka, położona w województwie warmińsko-mazurskim na terytorium Polski. Po przybyciu do tej wsi Jadwiga Michałowska nie porzuciła aktywnej działalności społecznej, pomagała także przesiedleńcom urządzić się w nowym miejscu. Załatwiała zboże, którego u przybyłych nie było oraz starała się o mienie dla nowych gospodarstw.

Nie rozstała się też z pracą pedagogiczną. W okresie powojennym pracowała w szkole w Zielonce Pasłęckiej, zaś w latach 1947–1949 stała na czele tej placówki oświatowej. Po ustąpieniu ze stanowiska dyrektora szkoły nadal pracowała w niej jako nauczycielka. Jadwiga Michałowska nie miała rodziny. Nie znaleźliśmy żadnych informacji o innych jej krewnych.

Historia Jadwigi Michałowskiej jest bardzo ściśle związana z dziejami innej nauczycielki ze szkoły w Kopaczówce – Józefy Kwaśniewskiej. To oczywiście, że były bliskimi koleżankami, ponieważ ręką w rękę pracowały w szkole od 1929 r.

w Kopaczówce, a po wojnie – w Zielonce Pasłęckiej. Jednak podczas przesłuchania w 1940 r. Józefa Kwaśniewska zapytana o relacje z Jadwigą Michałowską odpowiedziała, że stosunki między nimi są wrogie i od samego początku wspólnej pracy między nimi zaistniała «niezgodność charakterów», zaś «od 1932 roku spotykając się nie witamy się ze sobą». Przypuszczamy, że te słowa padły tylko po to, by uchronić koleżankę przed przesładowaniem. Zresztą enkawudzki nie zdołał wszcząć postępowania karnego wobec Jadwigi Michałowskiej. O ostatnich latach życia nauczycielki nic nie wiadomo.

Serhij JANISZEWSKI,
Kopaczówka

Na zdjęciach: 1. Jadwiga Michałowska. Fotografia z legitymacji nauczycielskiej. Państwowe Archiwum w Obwodzie Wołyńskim. 2. Uczniowie siódmej klasy szkoły w Zielonce. Czwarta z prawej stoi Jadwiga Michałowska, pośrodku siedzi Józefa Kwaśniewska. 3. Fotografie strony z doniesieniem agenta «Adama» udostępnił Mykoła Wawrenczuk.

naselony пункт Грінхаген, який згодом став Зельонкою-Пасленцькою у Вармінсько-Мазурському воєводстві на території Польщі. Після прибуття до цього села Ядвіга Михаловська не полишала активної громадської роботи та допомагала переселенцям влаштувати свій побут на новому місці. Вона домовлялася за збіжжя, якого у приїжджих не було, а також допомагала отримати майно для нових господарств.

Не полишала вона й педагогічну роботу. У післявоєнний період працювала у школі Зельонки-Пасленцької, а у 1947–1949 р. була керівником цього навчального закладу. Після звільнення з посади директора школи продовжувала в ній учителювати. Сім'ї у Ядвіги Михаловської не було. Про інших родичів нам нічого не відомо.

Історія Ядвіги Михаловської дуже тісно переплітається з історією іншої вчительки копачівської школи Юзефи Квасневської. Очевидно, що вони були близькими подругами, адже

пліч-о-пліч учителювали з 1929 р. у Копачівці, а після війни – у Зельонці-Пасленцькій. Проте під час допиту у 1940 р. на запитання про стосунки з Ядвігою Михаловською Юзефа Квасневська відповіла, що стосунки між ними ворожі і з самого початку спільної роботи вони «не зійшлися характерами», а «з 1932 року при зустрічі не вітаємося». Припускаємо, що це було сказано лише для того, щоб відвернути переслідування від колеги. Зрештою, проти Ядвіги Михаловської енкаведисти так і не відкрили кримінальної справи. Про останні роки життя вчительки відомостей немає.

Сергій ЯНІШЕВСЬКИЙ,
Копачівка

На фото: 1. Ядвіга Михаловська. Фото з учительського посвідчення. Державний архів Волинської області. 2. Учні сьомого класу школи в Зельонці. Четверта справа стоїть Ядвіга Михаловська, у центрі сидить Юзефа Квасневська. 3. Фото сторінки з донесенням агента Адама надав Микола Вавренчук.

Мова про мову

Zabawa w kotka i myszkę

Hans Christian Andersen, Bracia Grimm, Charles Perrault. Któż nie zna tych nazwisk? Bajki i przypowiadki wszelkiego możliwego autoramentu towarzyszą nam przez całe życie. Wierszyki, rymowane historyjki tudzież wyliczanki mniej lub bardziej udane, ku zabawie a nauce maluczkich wymyślane, są z nami od chwili, gdy cokolwiek zaczynamy pojmować z tego nowego i jakże ogromnego świata.

Podział na dobrych i złych, pięknych i mądrych oraz brzydkich a głupich zarazem wytyczał granice między światem, którego częścią chcieliśmy być od zawsze i tym, do którego za żadne skarby przynależać nie pragnęliśmy. Jakże wiele dzieci pragnęło być piękną, łaskawą księżniczką albo i królową nawet, wspinałym rycerzem, walecznym oraz zamożnym, na białym koniu galopującym ku niegodziwym potworom, od których, jednym pociągnięciem miecza, świat zbawiał cały. Ale, jak to bywa w życiu, wśród radosnych tudzież pięknych bajek trafić się także mogły ładne kwiatki.

Pacholęciem będąc w wieku niewinności, powtarzałam jak papuga, za innymi również mało jeszcze rozgarniętymi rówieśnikami, słowa niezwykle popularnej i zapewne starej piosenki:

«Uciekaj myszko do dziury,
bo ciebie złapie kot bury,
a jak cię złapie kot bury,
to cię obedrze ze skóry» (...)

Darliśmy się przy tym wniebogłoso, biegaliśmy jak opętani i uważaliśmy, że nasza gonitwa po sali, nadzorowana przez panią Irenę, jest najfajniejsza na całej ziemi albo przynajmniej w tej jej części, która była naszym przedszkolem. Tak prawdę mówiąc to o tej Ziemi nie mieliśmy jeszcze zielonego pojęcia. Nieszczególnie wglębiały się także nasze, nieskażone zbytnią wiedzą, młodociane umysły w słowa wykrzykiwane z wielkim zapalem i zaangażowaniem.

Teraz, po latach już wielu od chwil, które minęły jak mgnienie oka, dostrzegam fascynujący przekaz tego poematu – wszak dla nieletnich skomponowanego. Oto czytam sobie dalej jakież to mądrości w tym prostym ośmiozgłoskowcu autor pragnął przekazać:

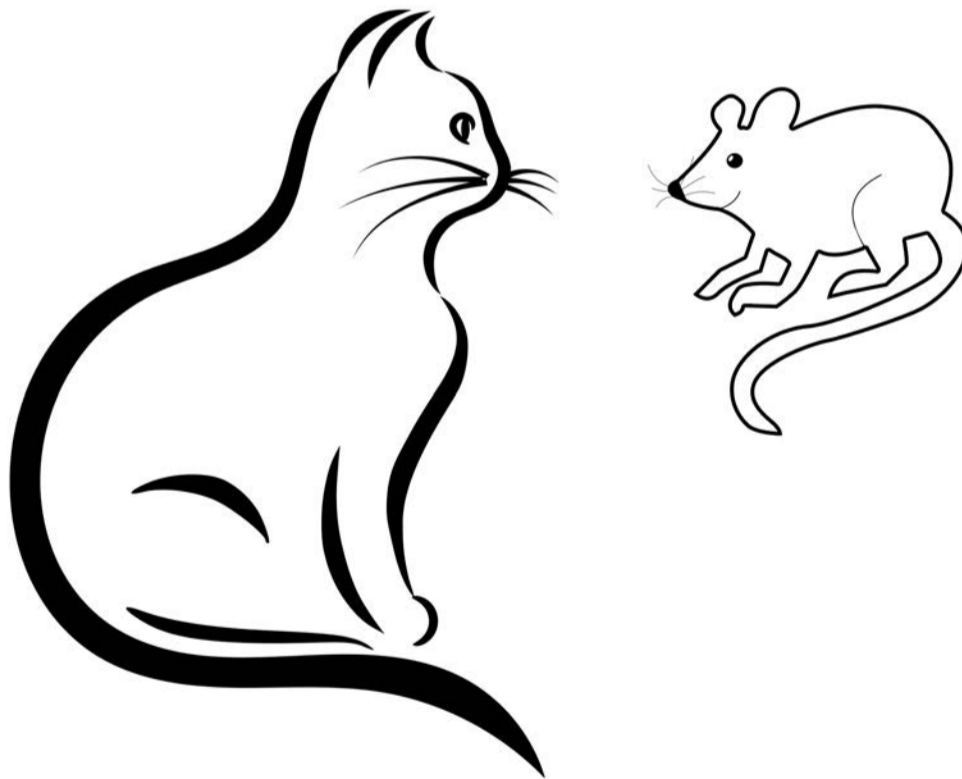
«Do dziury myszko do dziury,
by cię nie złapał kot bury,
bo jak cię złapie w pazury,
to już nie wrócisz do dziury».

Zachodzę w głowę i wyjść z podziwu nie mogę, że jednak udało mi się jakoś te lata szczęśliwie przebrnąć bez zbytniego uszczerbku na umyśle i własnej psychy, mimo aktywnego udziału w zabawach tak brutalnych, a krwią i zbrodnią ociekających.

Choć muszę przyznać, że są i tacy, którzy zgola odmienne od mojego zdanie w tej materii posiadają.

Zabawa w kotka i myszkę – oznacza drażnienie, droczenie się z kimś.

Ładne kwiatki to zwiazek, którego użyjemy wówczas, gdy chcemy podkreślić nasze zdumienie czymś, zaskoczenie z jakiegoś powodu.

Powtarzać jak papuga, czyli bez zastanowienia i żadnej refleksji.

Drzeć się wniebogłoso – po prostu krzyczeć bardzo głośno.

Biega, jak opętany – oznacza, że ktoś biegnie bardzo szybko i w różne strony. Tak bez żadnego porządku i planu.

Nie mieć zielonego pojęcia – oznacza zwyyczajną niewiedzę na jakiś temat.

W mgnieniu oka, czyli bardzo szybko.

Zachodzić w głowę to zastanawiać się, rozmyślać.

Nie może wyjść z podziwu – oznacza, że ktoś jest zdumiony, zaskoczony, nie wie, co powiedzieć.

Gabriela WOŹNIAK-KOWALIK,
nauczycielka skierowana do Łucka i Kowla
przez ORPEG

Гра в кішки-мишки

Ганс Християн Андерсен, брати Грімм, Шарль Перро. Хто не знає цих імен? Казки та притчі найрізноманітнішого характеру супроводжують нас усе життя. Віршички, римовані оповідки, лічилки, вдалі та не дуже, задля забави та навчання малечі вигадані, супроводжують нас із моменту, коли ми починаємо щось розуміти в цьому такому величезному світі.

При цьому ми репетували внобоголос, ганяли як одержимі і вважали, що наша біганина по кімнаті, за якою спостерігала пані Ірена, – це найкраща річ на всій Землі або принаймні в тій її частині, яка була нашим дитсадком. Та, правду кажучи, про цю Землю ми тоді не мали ще зеленого поняття. Не дуже вникали також наші, не обтяжені зайвими знаннями, дитячі уми в сенс слів, які ми вигукували із великим запалом.

Тепер, через багато років, які промайнули, що ми й оком не змигнули, до мене дійшов захопливий меседж цього поетичного твору, хоч і скомпонованого для дітлахів. Ось читаю собі далі, яку ж мудрість намагався передати автор у цьому простенькому віршику:

«Утікай до нірки, мишко,
Щоби не впіймала кішка,
Бо як втрапиш в кігті кішки,
Випустить тобі всі кишки!»

Заходжу в голову і не можу вийти з подиву, що мені все-таки вдалося ті незрілі роки пережити без зайвої шкоди для власної психіки, попри активну участь у таких брутальних забавах, переповнених кров'ю і злодіянствами.

Хоча мушу визнати, що є й такі, які в цьому питанні мають абсолютно відмінну від моєї думку.

Гратися в кішки-мишки (**zabawa w kotka i myszkę**) – дражитися, грати комусь на нервах.

Гарні квітки (**ładne kwiatki**) – ідіома, яку в польській мові використовують тоді, коли хочуть підкреслити свій подив, неочікуване здивування з якоїсь причини.

Повторювати як папуга (**powtarzać jak papuga**), тобто бездумно, без жодних рефлексій.

Репетувати внобоголос (**drzeć się wniebogłoso**) – дуже голосно кричати.

Бігати як одержимий (**biega, jak opętany**) – бігати душе швидко і хаотично, без жодного плану.

Не мати зеленого поняття (**nie mieć zielonego pojęcia**) – незнання на якусь тему.

Оком не зморгнувши (**w mgnieniu oka**) – дуже швидко.

Заходити в голову (**zachodzić w głowę**) – задумуватися, розмірковувати.

Не може вийти з подиву (**nie może wyjść z podziwu**) хтось здивований, захоплений значенням, той, хто не знає, що сказати.

Gabriela WOŹNIAK-KOWALIK,
учителька, скерована до Луцька і Ковеля
організацією ORPEG

Поділ на добрих і поганих, гарних і брудних, мудрих і дурних одночасно визначав межі між світом, частиною якого ми завжди прагнули бути, і тим, до якого за жодні скарги належати не хотіли б. Як багато дівчаток бажали бути вродливою милосердною принцесою чи навіть королевою, а хлопчики – прекрасним лицарем, доблесним і зможним, який на білому коні мчить на мерзенних потвор, від котрих одним помахом мечя рятує увесь світ. Але, як це буває в житті, серед радісних і гарних казок можна було натрапити і на гарні квітки.

Будучи ще підлітком невинного віку, я як папуга за такими ж не дуже тямовитими ровесниками повторювала слова надзвичайно популярної і, мабуть, старої пісеньки:

«Утікай до нірки, мишко,
бо злапає тебе кішка,
а як зловить тебе кішка,
буде тобі, мишко, кришка».

Тajemnicze abakany

Таємничі абакани

Abakany – to słowo brzmi zupełnie tak, jakby zostało wycięte z jakiejś powieści fantasy. W ustach pewnego możnowładcy z Królestwa Nizinnych Trolli mogłoby pojawić się takie zdanie: «За те wieś zapłaciłem dwa abakany». Brzmi niezmiernie. Prawda?

Абакани – слово, ніби запозичене з фентезі-роману. Лише з вуст якогось можновладця із царства низинних тролів могло би прозвучати таке речення: «За це село я заплатив два абакани». Звучить нетривіально, еге ж?

Abakany do historii z innego, równoległego świata, pasują wymiennie, albowiem te prawdziwe, stworzone przez artystkę wyjątkową – Magdalенę Abakanowicz – wyglądają właśnie tak, jakby ze świata fantasy pochodziły.

Magdalena Abakanowicz, tak jak wielu twórców, zaczęła od malarstwa. Przestrzenne konstrukcje i rzeźby były na początku jej artystycznej drogi czymś bardzo odległym. Nie myślała o rzeźbie, zwłaszcza po tym, kiedy na egzaminie wstępnym na studia – na warszawską ASP, po ulepieniu smoka z gliny, usłyszała od komisji, że na rzeźbę to raczej nie, ponieważ nie posiada wyuczucia formy.

Z czasem jednak płaskość obrazów zaczęła jej przeszkadzać. Okazała się być dla niej zbyt jednorodna i monotonna. Po prostu nudna. Potrzeba wprowadzenia trzeciego wymiaru stała się koniecznym do zaspokojenia imperatywem. Artystka zaczęła robić to, czego nikt inny wtedy nie próbował. Zaczęła tkąć i zszywać kawałki tkanin. W ten sposób narodziły się wielkie, przestrzenne formy nazwane przez ich twórczynię abakanami.

Te nowatorskie prace zrywały w sposób zdecydowany i jednoznaczny z królującą do tej pory w tkaninie dwuwymiarowością. Wykonywane były głównie z barwionego sizalu. Przybierały różnorodne formy – zaokrąglone, niszowe, otwarte, a ich charakter całkowicie wpisywał się w przestrzeń. Płaty miękkiego, porowatego materiału, zmieniane przez artystkę przybierały postać, która dla wielu mogła wydać się groźna. Oto bowiem pojawiały się trójwymiarowe, produkowane seriami w ponadludzkiej skali, monstra.

«Taka się urodziłam. Zanim nauczyłam się posługiwać sprawnie palcami, brałam w dłonie jakieś przedmioty i wiązałam je ze sobą. Tylko ja wiedziałam, dlaczego ten patyk z tym kawałkiem gliny są jedną rzeczą. Bez przerwy grzebałam w ziemi, zajmowałam się lepieniem i tworzeniem przedmiotów o mnie tylko wiadomych znaczeniach. Robiłam w pokoju dziecinnym straszny bałagan, więc rodzice podczas porządków to wszystko wyrzucali, a ja wygrzebywałam ze śmietnika co ważniejsze rzeczy» – mówiła Abakanowicz w wywiadzie udzielonym Jakubowi Janiszewskiemu dla radia TOK FM.

Przełomowym momentem w dziejach abakanów okazał się rok 1962. Prace pojechały na Międzynarodowe Biennale Tkaniny odbywające się w Lozannie. «Kompozycja białych form», będąca jeszcze stosunkowo płaską tkaniną zawierającą jedynie elementy reliefowe, wykonana w tonacji bieli, beżu i szarości, wywołała skrajne emocje. Od zachwytu po odrzucenie. Trzy lata później na Międzynarodowym Biennale w Sao Paulo przestrzenne kompozycje wywołały sensację. Abakanowicz otrzymała wówczas złoty medal, który otworzył jej drzwi na wszystkie międzynarodowe salony sztuki i raz na zawsze uczynił z niej artystkę znaną na całym świecie.

Abakanowicz należy do najlepiej sprzedających się polskich twórców. Wykonywała także prace na zlecenie. W ten sposób powstała grupa 40 postaci z brązu ustawiona w Hiroszimie, na wzgórzu, w miejscu, gdzie ludzie usiłowali się schronić i potem umierali po wybuchu bomby atomowej.

Podobnie «Katarsis», kompozycja składająca się z wielu ogromnych, monumentalnych postaci, które stanęły w pobliżu Pistoli we Włoszech. Zostały wykonane z brązu, aby trwać wiecznie. Między postaciami można się przechadzać. Monumentalność figur w założeniu artystki miała wywoływać niepokój i zmuszać do refleksji nad ludzką egzystencją. Człowiek miał myśleć o lękach, rozczarowaniach, namiętnościach i tęsknotach, które niesie ze sobą życie.

Magdalena Abakanowicz zmarła w 2017 roku w wieku 87 lat. W 1993 roku, odbierając w Nowym Jorku nagrodę za Wybitne Osiągnięcia w Rzeźbie, powiedziała: «Sztuka pozostanie najbardziej zdumiewającą działalnością człowieka, zrodzoną z bezustannych zmagania rozumu z szaleństwem, marzenia z rzeczywistością (...) Sztuka nie rozwiązuje problemów, lecz czyni nas świadomymi ich istnienia. Sztuka otwiera nam oczy, abyśmy patrzyli, i mózg, aby tworzył wyobrażenia».

Gabriela WOŹNIAK-KOWALIK,
nauczycielka skierowana do Łucka i Kowla
przez ORPEG

Na zdjęciach: 1. Magdalena Abakanowicz. Źródło: Wikipedia, fot. Jarosław Pijarowski. 2. «Mutanty», Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku. Źródło: Wikipedia.

Abakany чудово пасують до історії з іншого, паралельного світу. Оскільки ті, справжні, створені унікальною мисткинею Магдаленою Абаканович, виглядають так, ніби походять зі світу фентезі.

Магдалена Абаканович, як і багато творчих людей, починала з живопису. Просторові конструкції та скульптури були на початку її мистецького шляху чимось дуже віддаленим. Вона навіть не думала про скульптуру, особливо після того, як на вступному екзамені у варшавську Академію образотворчих мистецтв виплила з глини дракона і почула від комісії, що вона не має відчуття форми.

Проте з часом плоскість картин стала їй заважати. Вона здавалася художниці надто однорідною й монотонною. Просто нудною. Потреба ввести третій вимір стала для Магдалени доконечним для виконання імперативом. Художниця почала робити те, чого ніхто інший їй не пробував, – ткати і зшивати шматки тканин. Таким чином народилися великі, просторі форми, які авторка називала абаканамі.

Ці новаторські роботи рішуче й однозначно поривали з двовимірністю на тканині, яка панувала раніше. Абаканович виготовляла їх переважно з фарбованого sizalu. Вони набували різномірних форм (заокруглені, з виїмками, відкриті), а їхній характер повністю випливав у простір. Фрагменти м'якого, поруватого матеріалу, опрацьовані майстриною, приймали форму, яка багатьом могла здатися страшною. Так виникли цілі серії тривимірних монстрів надлюдського масштабу.

«Такою я народилася. Ще до того, як навчилася нормально користуватися пальцями, я брала якісь предмети і в'язала їх один із одним. Тільки я знала, чому цей патик із цим шматком глини є однією річчю. Постійно колупалася в землі, ліпила і творила предмети, значення яких було відоме лише мені одній. Робила в дитячій кімнаті страшні розгартіяш, тож батьки під час прибирання все викидали, а я вигрібала зі смітника найцінніше для себе», – говорила Абаканович в інтерв'ю з Якубом Янішевським на радіо TOK FM.

Переломним роком в історії абаканів став 1962-й. Роботи поїхали на Міжнародну текстильну виставку, що відбувалася в Лозанні. «Композиція білих форм», яка була ще відносно плоскою тканиною, що мала тільки рельєфні елементи, виконана в білих, сірих і бежевих тонах, викликала протилежні емоції – від захвату до несприйняття. Трьома роками пізніше на міжнародній виставці в Сан-Паоло просторові композиції стали сенсацією. Абаканович тоді отримала золоту медаль, яка відкрила їй двері в усі міжнародні мистецькі салони та раз і назавжди зробила її мисткинею, відомою на весь світ.

Абаканович належить до тих польських митців, чії твори продаються найдорожче. Вона виконувала також роботи на замовлення. Так з'явилася композиція із 40 бронзових фігур, встановлена на пагорбі в Хіросімі, в місці, де люди, бажаччи сховатися, помирили внаслідок вибуху атомної бомби.

Так само й «Катарсис» – композиція, що складається з багатьох велетенських монументальних скульптур, встановлених поблизу Пістої в Італії. Магдалена Абаканович виконала їх із вічної бронзи. Між скульптурами можна ходити. Їх монументальність, за задумом авторки, має викликати тривогу і змушувати до роздумів над людською екзистенцією. Людина має думати про страхи, розчарування, пристрасті й печалі, які несе із собою життя.

Магдалена Абаканович померла у 2017 р. у віці 87 років. У 1993 р., отримавши в Нью-Йорку нагороду за видатні досягнення в скульптурі, вона сказала: «Мистецтво залишиться найбільш дивовижною діяльністю людини, зродженою з безустанних змагань розуму з шаленством, мрії з дійсністю. (...) Мистецтво не розв'язує проблем, але дозволяє нам усвідомити їхнє існування. Мистецтво відкриває нам очі, щоб ми дивилися, і мозок, щоб він творив образи».

Габрієла ВОŹНІАК-КОВАЛІК,
учителька, скерована до Луцька і Ковеля
організацією ORPEG

На фото: 1. Магдалена Абаканович. Джерело: Wikipedia, фото Ярослава Піяровського. 2 «Mutanti», Центр польської скульптури в Оронську. Джерело: Wikipedia.

1

2

ПРАСА // РОБОТА

Вакансії в Луцьку

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
Адміністратор	15 000	Адміністратор кафе по Луцьку, розробка планів на проведення банкетних заходів, фуршетів та інших урочистостей; знання щоденного і банкетного меню; повний контроль над роботою персоналу в залі кафе; контроль над обслуговуванням гостей офіціантами, тощо
Апаратник апретування	9 500	Виконує цикл прикінцевих оздоблювальних операцій, яким піддають тканини в процесі їх виробництва
Бариста	7 000	Приготування кави, чаю та напоїв за різними рецептурами; обслуговування клієнтів; продаж додаткових продуктів; робота – кав'ярня «Кофеджио» м. Луцьк, пр. Відродження, 14-А біля «ТАМ-ТАМ Експрес»
Бариста	7 000	Приготування кави, чаю та напоїв за різними рецептурами; обслуговування клієнтів; продаж додаткових продуктів; робота – кафе «Луцька Венеція», вул. Л. Українки, вул. Глушець (парк)
Бухгалтер	7 000	Ведення фінансової та податкової звітності, облік сировини та виробничої продукції, нарахування зарплатні. Досвід роботи на виробництві, знання програми 1С Бухгалтерія (8 версія)
Бухгалтер	15 000	Провідний бухгалтер, ведення основних засобів офісних програм 1С 7; 1С 8
Викладач (методи навчання)	7 000	Обов'язки вчителя англійської мови. Проведення уроків згідно розкладу, ведення графіку успішності студентів, участь в організації розважальних заходів, проведення мовних клубів
Виконавець робіт	15 000	Забезпечує виконання виробничих завдань відповідно до графіків і проектів виконання будівельних, монтажних, ремонтно-будівельних, монтажних, ремонтно-будівельних, введення об'єктів у дію у встановленні строки. Організує виконання будівельно-монтажних робіт згідно з проектною та технічною документацією, будівельними нормами та правилами, технічними умовами й іншими нормативними документами. Складає заявки на будівельні машини, транспорт, засоби механізації і т.д.
Водій автотранспортних засобів	6 000	Здійснення міжнародних вантажних перевезень по Європі. З/п + премії. Наявність прав водія категорії СЕ
Водій автотранспортних засобів	30 000	Здійснювати міжнародні вантажні перевезення до країн Європи (Німеччини, Франції). Наявність закордонного біометричного паспорта, картки водія, полісу обов'язкового медичного страхування для виїзду до країн Європи
Водій автотранспортних засобів	6 900	Перевезення паливо-мастильних матеріалів автомобілями VOLVO (паливовози)
Водій навантажувача	9 000	Перевезення макулатури і готової продукції

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
Водій автотранспортних засобів	13 000	Сфера доставки товару, базові знання будови та експлуатації автомобілів. Автомобілі «Рено», «Ман», «Даф» від 1,5т до 20 т з причепом. Оплата відрядна від 11 до 15 тис. грн.
Головний бухгалтер	10 000	Організація і контроль документообігу бухгалтерії підприємства, складання розрахунків щодо використання прибутків, затрат на виробництво, платежів до бюджету, своєчасність і правильність складання звітності (бухгалтерська, податкова, статистична), взаємодія з контрагентами, звірка розрахунків, контроль дебіторської та кредиторської заборгованості, контроль за рухом коштів по рахунках та через касу, участь у автоматизації бізнес-процесів. Знання 1С Бухгалтерія 8.3, М.Е.Дос, Клієнтбанк
Головний енергетик	15 000	Керує усім енергозабезпеченням фабрики, організує технічно правильну експлуатацію і своєчасний ремонт енергосистем та енергоустаткування, контроль за раціональним забезпеченням виробництва електроенергією, водою, паром і т.д.
Дизайнер-виконавець графічних робіт	8 000	Дизайнер поліграфічного виробництва, розробка графічних макетів, знання програм Coreldraw та Photoshop. Бажання навчатись на робочому місці. З/п від 6000 грн (ріст заробітної плати із зростанням вмінь працівника). Телефонувати: 0506635638, Сергій Ростиславович
Електрогазозварник	9 000	Дугове і газове зварювання на мережах холодного і гарячого водопостачання і центрального опалення житлових будинків
Електромеханік	6 000	Обслуговування, ремонт та усунення несправностей електричних приладів в авто; робота на СТО с. Рованці, вул. Промислова, 12
Електромеханік з ліфтів	6 000	Ремонт, монтаж та демонтаж ліфтового устаткування, налагодження, регулювання і випробування ліфтів
Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	8 500	Виконання обов'язків електромонтера з ремонту та обслуговування електроустаткування (автоелектрик) в транспортний цех
Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	9 000	Виконання обов'язків електромонтера з ремонту та обслуговування електроустаткування (автоелектрик) в картонно-паперовий цех
Енергетик цеху	11 000	Організує технічно правильну експлуатацію і своєчасний ремонт енергетичного устаткування і енергосистем цеху, безперервне забезпечення картонно-паперового виробництва електроенергією, паром, газом, водою і т.д.
Завантажувач-вивантажувач харчової продукції	6 000	Завантаження та вивантаження харчової продукції (соуси). Пунктуальність, відповідальність

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
Завідувач виробництва	15 000	Завідувач виробництвом в кафе при ТЦ, знання технологічних процесів приготування страв, складання калькуляції, робота з первинними документами бухгалтерії (накладні), організація роботи кухонного виробництва
Завідувач складу	10 000	Робота на складі вторсировини, вміня організувати колектив, комунікабельність
Завідувач канцелярії	4 723	Ведення кадрового діловодства, організація та ведення документообігу в установі, ведення особових справ працівників, складання відповідної статистичної звітності
Інженер	9 224	Інженер I категорії у Івано-Франківській районній виробничій відділі; розробляє технічні та робочі проекти і кошториси земельпорядної документації із землеустрою, погоджує технічну документацію
Інженер з охорони праці	10 000	Контролювати дотримання працівниками інструкцій та норм з охорони праці; виконання робіт відповідно до вимог охорони праці та техніки безпеки; робота в програмі 1С
Інженер з технічного нагляду (будівництво)		Організація і планування робіт; приймання об'єктів, закінчених будівництвом; оформлення проектно-кошторисної та ін. технічної документації; проведення технічних розрахунків; контроль грошових коштів при виконанні будівельних робіт. Досвід роботи, знання спеціалізованих комп'ютерних програм. Офіс у ЖК «Ярвиця». Попередньо телефонувати: 050-815-21-71, 71-02-60 Світлана
Інженер-електронік	9 000	Обслуговування та контроль за роботою усіх електронних приладів та обладнання підприємства, проведення тестових перевірок роботи обладнання, заміна комплектуючих на платіях, ремонт обладнання, забезпечення стабільної роботи електроприводів картонно-паперової машини
Інженер-проектувальник	7 500	Виїзд на об'єкт, обстеження, складання відомостей дефектів. Складання та погодження з замовником технічного завдання, основних технічних рішень. Підготовка усіх розділів проекту. Авторський нагляд за будівництвом запроєктованих об'єктів. Розробка ескізної, технічної та проектної документації. Технічний і авторський контроль підрядників. Узгодження проектів, що розробляються з іншими проектувальниками і виконавцями

За детальною інформацією звертайтеся до Луцького міського центру зайнятості:

43021 м. Луцьк, вул. Ярошука, 2;
тел.: +38(03322) 72-72-58, 24-92-68

Конкурси

Spotkanie z Polską online tematem konkursu dla dzieci i młodzieży polonijnej

Консулат Генеральний РР в Łucku інформує о конкурсі оголошеному через Міністерство Справ Заграницьких РР для дітей і молодіжжі полонійної під титулом «Моє найцікавіше зустріччя з Польскаю online».

Конкурс є реалізований в рамках акції «Польска в Твоім домі» / «Poland at your home» приготуваної з okazji Дня Польщі і Польскаю за Границя.

Акція ма на целю зачячення представителів середовища полонійного і польскаю за границя, в тым в szczególnosci молодіжжі і дітей польскаю

почодження, до користання з огólnodostępных безплатных програмів едукacyjnych і культуральных online oraz до зустріччя з польскаю история в sieci.

До оголошеного в рамках тей акції конкурсу запрошені були діти і молодіжжі полонійної з всіх країв світа. Ривалізація одбудеться

зі в двох категоріях вікових: од 7 до 13 лат oraz од 14 до 18 лат.

Учестники конкурсу маю до виконання prace на dowolny temat в formie писемной, rysunkowej lub filmu video в trzech категоріях: edukacja, kultura, historia. Prace повинні описувати jedno зe spotkanie з językiem польским, польским filmem, literaturą, historią czy muzyką в odniesieniu до udostępnionej przez placówki oferty edukacyjnej.

Організатор установіє наступні награды для laureatów і осіб wyróżnionych (maksymalnie 12 osób):

Для laureatów в wieku од 7 лат до 13 лат в кождей з trzech категорій (edukacja, kultura, historia):

I награда – награда rzeczowa о wartości до 100 Euro

II награда – награда rzeczowa о wartości до 70 Euro

III награда – награда rzeczowa о wartości до 50 Euro

Вyróżnienie – награда książkowa

Для laureatów в wieku од 13 лат до 18 лат в кождей з trzech категорій (edukacja, kultura, historia):

I, II і III награда – покpиче kosztów przejazdu і pobytu в Polsce на dwutygodniowych kolumnach в рамках programu «Polska jest в Tobie»

Вyróżnienie – награда książkowa

Конкурс будіє двуетапово:

– pierwszą selekcję prace przeprowadzi komisja powołana przez Konsulat Generalny RP в Łucku. 10 najlepszych prace otrzyma награды rzeczowe і książkowe.

– другим етапом будіє wyłonienie laureatów przez komisję konkursową złożoną з przedstawicieli Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Для мłodszych laureatów przewidziane будą награды rzeczowe.

Автори награжденных prace в starszym przedziale віковим zostaną zaproszeni до udziałу в програмі «Polska jest в Tobie» в 2021 r. на dwutygodniowy pobyt в Polsce.

Prace konkursowe należy przesyłać в terminie до dnia 30 czerwca 2020 r. на адресы mailowe Konsulatu Generalnego RP в Łucku: natalia.baletska@msz.gov.pl; teresa.chruszcz@msz.gov.pl

Regulamin konkursu, formularz zgłoszeniowy, inne заłączники oraz ofertę едукacyjną znajdują Państwo на stronie Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Źródło: Консулат Генеральний РР в Łucku

«Balladyna» lekturą tegorocznego Narodowego Czytania

«Балладина» – твір цього річного Національного читання

Trwają zgłoszenia do dziewiątej odsłony Narodowego Czytania, która odbędzie się w sobotę, 5 września. We wspólnej lekturze dramatu Juliusza Słowackiego «Balladyna» będą uczestniczyć Polacy na całym świecie.

Триває прийом заявок на участь у ІХ Національному читанні, яке відбудеться в суботу, 5 вересня. У спільному прочитанні драми Юліуша Словацького «Балладина» візьмуть участь поляки у всьому світі.

5.09.2020

**PATRONAT HONOROWY
PARY PREZYDENCKIEJ**

Juliusz Słowacki

BALLADYNA

«Wierzę, że w tym szczególnym dla nas wszystkim czasie, kiedy razem pokonujemy epidemię, wspólna lektura klasyki polskiej literatury jeszcze silniej nas zjednoczy, przynosząc wiele czytelnicy satysfakcji i ponownie łącząc w przekonaniu o doniosłości dzieł naszych największych pisarzy» – napisał Prezydent RP Andrzej Duda w liście zachęcającym do współtworzenia akcji.

«Bardzo zależy mi na tym, aby tegoroczne Narodowe Czytanie było realizowane w jak najbezpieczniejszej formie i z zachowaniem wszelkich środków ostrożności. Zachęcam Państwa do zorganizowania lektury «Balladyny» według Państwa własnej inwencji i pomysłowości, również z wykorzystaniem tradycyjnych, a zwłaszcza nowoczesnych narzędzi komunikacji» – dodał Prezydent.

«Balladyna» Juliusza Słowackiego to wybitne dzieło polskiego romantyzmu. Dramat został ukończony w grudniu 1834 r., a wydany pięć lat później w Paryżu. Powstał na emigracji w czasie dyskusji na temat przyczyn niedawnej klęski powstania listopadowego i debat nad wspólną historią i przyszłym losem narodu. Poeta połączył w tym utworze realizm i fantastykę, koncentrując się na analizie postaw i czynów bohaterów. Osadzona na tle baśniowych dzieł opowieść o dwóch siostrach – Balladynie i Alinie – stała się bardzo popularna. Wywarła duży wpływ na muzykę, malarstwo czy rzeźbę, a powstałe na przestrzeni lat jej liczne inscenizacje, zrealizowane przez wybitnych reżyserów i aktorów scen polskich, cieszyły się ogromnym zainteresowaniem.

Akcja Narodowego Czytania organizowana jest przez Prezydenta RP od 2012 r. Została zainicjowana przez Prezydenta Bronisława Komorowskiego wspólną lekturą «Pana Tadeusza» Adama

Mickiewicza. W 2013 r. w całej Polsce odbyło się czytanie dzieł Aleksandra Fredry, a podczas następnych edycji przeczytano kolejno: «Trylogię» Henryka Sienkiewicza oraz «Lalkę» Bolesława Prusa. W 2016 r. Andrzej Duda i Agata Kornhauser-Duda rozpoczęły Narodowe Czytanie «Quo vadis» Henryka Sienkiewicza w warszawskim Ogrodzie Saskim. W 2017 r. lekturą Narodowego Czytania było «Wesele» Stanisława Wyspiańskiego.

Akcja Narodowe Czytanie 2018 miała wyjątkowy charakter – w związku z jubileuszem 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości Para Prezydencka zaprosiła do lektury «Przedwiośnia» Stefana Żeromskiego, a ponadto, przez cały rok, «Antologii Niepodległości» – specjalnie przygotowanego na tę okazję zbioru powstałych na przestrzeni wieków utworów, zaliczanych do kanonu polskiej literatury patriotycznej.

W 2019 r. lekturą Narodowego Czytania były nowele polskie – zbiór ośmiu utworów autorstwa Elżby Orzeszkowej, Marii Konopnickiej, Bolesława Prusa, Brunona Schulza, Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego, Henryka Sienkiewicza i Henryka Rzewuskiego. Nowele zostały wybrane przez Parę Prezydencką z ponad stu propozycji tytułów przesłanych do Kancelarii Prezydenta.

Formularz zgłoszeniowy znajduje się tu: www.prezydent.pl/kancelaria/narodowe-czytanie/narodowe-czytanie-2020/uczestnicy-akcji/zgloszenie.html

Tekst dramatu «Balladyna» można pobrać tu: www.prezydent.pl/kancelaria/narodowe-czytanie/narodowe-czytanie-2020/tekst-utworu/

Źródło: www.prezydent.pl

«Wierzę, że w tym szczególnym dla nas wszystkim czasie, kiedy razem dołujemy epidemię, wspólne czytanie klasyki polskiej literatury jeszcze silniej nas zjednoczy, przynosząc wiele czytelnicy satysfakcji i ponownie łącząc w przekonaniu o doniosłości dzieł naszych największych pisarzy» – napisał prezydent Republiki Polacy Andrzej Duda w specjalnym zwróceniu, które skierował do uczestników akcji.

«Dla mnie niezwykle ważne, aby tegoroczne Narodowe Czytanie przebiegało w jak najbezpieczniejszej formie, z dotrzymaniem wszystkich zasad bezpieczeństwa. Zachęcam Państwa do zorganizowania lektury «Balladyny» według Państwa własnej inwencji i pomysłowości, również z wykorzystaniem tradycyjnych, a zwłaszcza nowoczesnych narzędzi komunikacji» – dodał prezydent.

«Balladyna» Юліуша Словацького – це видатний твір польського романтизму. П'єса була закінчена в грудні 1834 р., а видана п'ятьма роками пізніше в Парижі. Словацький написав її в еміграції в період, коли тривали дискусії щодо причин недавньої поразки Листопадового повстання та обговорення спільної історії і майбутнього, яке чекає польський народ. Поет поєднав у своєму творі реалізм і фантастику, зосередившись на аналізі позицій і вчинків героїв. Змальована на фоні казкової історії розповідь про двох сестер, Балладину й Аліну, стала дуже популярною. Вона мала великий вплив на польські музику, живопис і скульптуру, а численні її інсценізації, які упродовж багатьох років ставили видатні режисери, відзначалися величезним зацікавленням.

Акцію Національного читання організує президент Республіки Польща з 2012 р. Започаткував її президент Броніслав Комаров-

ський. З його ініціативи у 2012 р. відбулося спільне читання «Пана Тадеуша» Адама Міцкевича. У 2013 р. у Польщі читали твори Aleksandra Fredry, а під час наступних щорічних читань прозвучали «Трилогія» Генрика Сенкевича та «Лялька» Болеслава Пруса. У 2016 р. Анджей Дуда та Агата Корнгаузер-Дуда розпочали Національне читання «Quo vadis» Генрика Сенкевича у Саському саду у Варшаві. У 2017 р. для Національного читання обрали «Весілля» Станіслава Виспянського.

Аkcja 2018 р. мала винятковий характер – у зв'язку зі 100-річчям відновлення Польщі незалежності президент із дружиною запросив поляків до читання роману «Провесінь» Стефана Жеромського, а упродовж усього року – збірки «Антологія Незалежності», спеціально укладеної із цієї нагоди з написаних упродовж століть творів, які зараховують до канону польської патріотичної літератури.

У 2019 р. до Національного читання відібрали польські новели: збірку восьми творів авторства Елізи Ожешкової, Марії Конопницької, Болеслава Пруса, Бруно Шульца, Владислава Реймонта, Стефана Жеромського, Генрика Сенкевича і Генрика Жевуського. Новели обрали президентська пара з понад ста пропозицій назв, надісланих до Кancelарії президента РП.

Заявка на участь міститься тут: www.prezydent.pl/kancelaria/narodowe-czytanie/narodowe-czytanie-2020/uczestnicy-akcji/zgloszenie.html

Текст драми «Балладина» можна завантажити тут: www.prezydent.pl/kancelaria/narodowe-czytanie/narodowe-czytanie-2020/tekst-utworu/

Джерело: www.prezydent.pl

Projekt realizowany przez Fundację Wolność i Demokracja, finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach zadania publicznego dotyczącego pomocy Polonii i Polakom za granicą. Publikacje wyrażają jedynie poglądy autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Проект реалізує фундація «Свобода і демократія» за кошти Кancelарії голови Ради міністрів РП у рамках державної програми підтримки Полонії та поляків за кордоном. Публікації відображають лише погляди авторів і не представляють офіційну позицію Кancelарії голови Ради міністрів РП.

Założyciel/Zasnovnik - Валентин ВАКОЛЮК
Zespół redakcyjny/Редакційна колегія:
Walenty WAKOLUK/Валентин ВАКОЛЮК
Natalia DENYSIUK/Наталія ДЕНІСЮК
Wiktor JARUCZYK/Віктор ЯРУЧИК
Anatolij OLIKH/Анатолій ОЛІХ

Redaktor naczelny: Walenty WAKOLUK
Korekta: Olga SZERSZEN, Piotr KOWALIK
Współpraca: Jadwiga DEMCZUK, Urszula OBERDA
Redaktor techniczny: Anatolij OLIKH
Redaktor odpowiedzialny: Aleksander ŚWICA
Tłumaczenia: Switłana PYZA, Natalia DENYSIUK

Główny redaktor: Walenty WAKOLUK
Korektori: Olga SZERSZEN, Piotr KOWALIK
Sprawozdanie: Jędrzyna DEMCZUK, Urszula OBERDA
Techniczny redaktor: Anatolij OLIKH
Wydawca: Aleksander ŚWICA
Przetłumaczona: Switłana PYZA, Natalia DENYSIUK

Adresa redakcji:
43025 Луцьк, вул.Крилова 5/7
tel/faks (0332) 72 54 99
e-mail: info@monitor-press.com
www.monitor-press.com

Свідчення про реєстрацію
ВЛ № 339-73Р від 19.05.2009 р.
Тираж: 6000. Замовлення: 474.
Друк – Волинська обласна друкарня:
Луцьк, пр. Волі 27.
Друк офсетний, формат А3